درعلیه‌ده غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Դր.
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Փրկ.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուին, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։

Ընթացիկ թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Գերմանիոյ մաքսային սակացոյցը.—Տիկին Քրիւկէրի մահը.—Ժամանակներ ու բարքեր։

Գերմանիոյ մաքսային սակացոյցին հրատարակութիւնը կրնայ համարուիլ օրուան կարեւորագոյն դէպքը առ ի չգոյէ ուրիշ կարեւոր խնդիրներու քաղաքական աշխարհին մէջ, որ այժմ լուրերու սովէ կը նեղուի կարծես։ Տնտեսական կռուաններն վրայ բացարձակ պատերազմ մըն է այս զոր անհրկիւղ կը յայտարարէ Գերմանիա իր բոլոր դրացիներուն դէմ առ հասարակ, չխնայելով մինչեւ անգամ դաշնակից բարեկամները, եւ չզգուշանալով վիրաւորելէ Ռուսիան՝ որուն հետ հաշտ ընթանալ իր քաղաքականութեան հիմնական սկզբունքներէն մին կը կազմէր, եւ ոչ Միացեալ Նահանգները, որոնց փոխադարձ վրէժխնդրութենէն անմիջապէս կը սպառնի։ Ոչ մէկ ազգի ու ցեղութեան ակնածութիւն ընելով՝ այսպէս ամբողջին հետ միանգամայն առերուիլը—հոգ չէ թէ առ այժմ ըլլայ անտեսական ասպարէզին վրայ—կը նշանակէ թէ Գերմանիա երկրորդ անգամ աշխարհի երեսն ի վեր կը նետէ իր երբեմն քաղաքական տեսակէտով արձակած խրոխտ յայտարարութիւնը թէ «Մենք Գերմանացիս աշխարհի վրայ բաց ի Աստուծմէ ոչ ոքէ կը վախնանք»։ Եւ իրօք այդ սէգ յայտարարութենէն ի վեր աշխարհի վրայ խնդիր մը չծագեցաւ յորում Գերմանիա զղջացած երեւէր իր այդ գոռոզ խօսքին համար կամ ցուցնէր թէ եռանդաւոր ու եռանդաբորբոք երեւակայութեան վայրկենի մը մէջ արտասանուած խօսք մըն էր այն եւ ոչ թէ բոլոր աշխարհի ասպարէզ կարդալու համար անոր երեսին նետուած ձեռնոց մը։

Բայց զարմանալին սա է որ մինչ Գերմանիա իր այս մաքսապաշտ սակացոյցին հաստատութեամբը կ'ուզէ հասկցնել թէ բոլորովին անկախ է իր նիւթական կացութիւնը արտաքին ո՛ եւ է նկատումէ, այսինքն թէ բնաւ չվախնար ո՛ եւ է փոխադարձ վրէժխնդրութենէ, ճիշդ այս միջոցին է որ դրամական անձուկ տագնապ մը անընդհատ իրարու յաջորդող մեծադղորդ սնանկութիւններով եւ յաճախ կամ նուազ գայթակղական ու ամօթալի շահագիտութեանց քստմնեցուցիչ յայտնութիւններով տակն ու վրայ կ'ընէ բոլոր Գերմանիան, սոսկալի արհաւիրքներ պատճառելով իր ժողովրդեան ամէն դասակարգին, ու փճացնելով գրեթէ խնայողութեան ու վստահութեան վրայ հիմնուած ամէն ձեռնարկութիւն։ Դիւրին է հետեւցնել անկից թէ ի՛նչ դժուարութեանց կը մատնուին իր ճարտարարուեստական գործառնութիւնները, որոնք կը կազմեն իր հարստութեան ու յառաջդիմութեան աղբիւրներու գլխաւորագոյնները։ Այդուամենայնիւ գերման կառավարութիւնը ի նկատի չառաւ այս ծանր հանգամանքները եւ ճիշդ այս միջոցին հրատարակեց իր մաքսային պատերազմը։

Կը մնայ տեսնել թէ Խորհրդարանը պիտի վաւերացնէ՞ երկրագործ. կուսակցութիւնները միայն գոհ ընող եւ բոլոր ճարտարագործ դասերը դժգոհ ձգող այս սակացոյցը։ Ասկէ վերջն է որ պիտի տեսնուի թէ այդ սակացոյցին նշաւակ եղող պետութիւնները ի՛նչ փոխադարձ՝ ընթացք պիտի բռնեն Գերմանիոյ դէմ, եւ թէ այդ փոխադարձութեանց հետեւանքը ի՛նչ պիտի ըլլայ։

Միայն թէ քանի որ Գերմանիոյ տնտեսական տագնապը օրուան խնդրոյ մը չափ կարեւորութիւն ունի, ի դէպ է կարծեմ յիշել թէ ո՛րքան արդիւնաւոր պիտի ըլլային այս պարագային, եթէ գերման կայսեր Ֆրանսան շահելու համար բանեցուցած այնքան հրապոյրները ու ջանքերը յաջողութեամբ պսակուած ըլլային, զի Ֆրանսական ոսկիին քսակները գերման սեղանաւորութեան ու ճարտարագործութեան առջեւը բացուած կ'ըլլային, որով թերեւս նոյն իսկ ներկայ տագնապն ալ չէր ծագեր, կամ ինչպէս երբեմն Պանք տը Ֆրանսը օգնութեան հասաւ Անգլիոյ՝ հաւանական ձախողանքի մը մէջ, թերեւս հիմակ ալ այնպիսի ձեռք մը կը կարկառուէր Հռենոսի անդին կողմը եւ առաջքը կ'առնէր դրամատանց այնքան զարհուրելի անկումներու եւ ողբալի զոհերու։ Սակայն հեռաւոր նկատումները չէ ուրեմն որ Վիլհելմ Բ. անդադար գուրգուրանք կ'ընէ Ֆրանսական ոսկեհատ ժողովրդեան, որ այս պահուս անխռով անտարբերութեամբ կը դիտէ իր 1870ի յաղթականին գլխուն եկածները, առանց մատին ծայրով օգնել ուզելու։ Քաղաքական ու տնտեսական շահերը եւ նկատումները որքա՜ն շաղկապուած են իրարու։

* * *

Եթէ Անգլիա իր Թագուհւոյն մահը տեսաւ, դեռ Թրանսվալեան պատերազմը չվերջացած, Հարաւ Ափրիկեան նախկին Հանրապետութիւնն ալ իր նախագահին կնոջը մահը ողբաց դեռ պատերազմին աղէտներէն չազատած։ Բայց ինչ որ բնական այս պատահարներու հանդէպ մարդու աչքին կը զարնէ, Տիկին Քրիւկէրի մահուան առթիւ ընդհանուր Անգլիացւոց զգացած կարեկցութեան հետ խառն ակնածանաց եւ վշտի արտայայտութիւններն են որ այնչափ աւելի գեր ի վերոյ կը հանդիսանան սովորական եղող տեսարաններէ, նախկին նախագահին թշնամիներէն ի յայտ կուգան։ Ո՛ւր են այն նախապատմական դարերը, երբ թշնամիին կին ու աղջիկներն անգամ գերի կը տարուէին ու անասելի խոշտանգանաց կը մատնուէին. մինչդեռ Տիկին Քրիւկէր նոյնքան խնամքով եւ գուրգուրանքով ապրեցաւ Բրեթորիայի մէջ՝ երբ Անգլիացւոց ձեռքը անցած էր Թրանսվալի ոստանը, որքան երբ կ'իշխէր դեռ հոն իբր Տիկին Նախագահ, եւ իր ամուսնոյն դրօշը կը ծածանէր անոր աշտարակներուն վրայ։

Նոյնպէս նուազ յարգանքով չէ որ վերաբերուեցան Անգլիացիները Տիկին Պոթայի հետ, որ կը գտնուէր իրենց ձեռքը անցած երկիրներուն մէջ, մինչ անոր ամուսինը զէն ի ձեռին կը կռուէր եւ կը կռուի դեռ իրենց դէմ՝ ամէնէն աւելի անողոք խստութեամբ։

Բարքերու մէջ մտած այս փոփոխութիւնները թէեւ նոր երեւոյթներ չեն, բայց միշտ զուգորդաբար ի յուշ կը բերեն դարեր առաջ սովորական ու բնական եղող խժդժութիւնները, որոնց անվերադարձ անհետացումը սփոփարար ապացութիւն մը կը թողու այնքան պատերազմական արհաւիրքներու մէջտեղ։

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ԿԱՐՃ ԽՕՍՔԵՐ

ԿՈՒՏՈՒԻ՞ ԹԷ ՉՈՒՏՈՒԻՐ

Մարդիկ կան՝ զորս համոզելը այնչափ դժուար է, որչափ թերեւս դժուար չպիտի ըլլար քարէն ջուր հանելը։

Եթէ չէք հաւատար բանիս, խնդրեմ, պատմեցէք քիչ մը, ու ապացոյցնիդ կը փորձէք։

Թէ գրուածք մը՝ ըլլայ գրական, գիտական, կրօնական կամ իմաստասիրական՝ կրնայ ուտուիլ, ծամուիլ, եւ երբեմն ալ կլլուիլ առանց ծամուելու, ասիկա անհեթեթութիւն մըն է որուն չպիտի ուզէիք կուշտ փորով բարի եկար մը ըսել, անանկ չէ՞։

Բայց մարդիկ կան որոնք կը պնդեն թէ գրուածք մը կ'ուտուի, կը ծամուի ու կը կլլուի, հոգ չէ թէ կովեր, ստահակներ, փիղեր եւ իշու քուռակներ պարունակէ։

Իրենցմէ մէկը մանաւանդ,—ինքնին չա՛տ զօրաւոր ստամոքսով մը օժտուած,—բոլոր ատոնք եւ նոյն իսկ աւելին ալ կլլած ըլլալը կը յայտարարէ կարճ պատասխանով մը զոր Սուրհանդակ հրատարակած էր։

Մինչեւ հոս աղէկ. քանի որ չեն ուզեր համոզուիլ, թող ուտեն խմեն եւ քնանա՛ն ալ, պայմանով ըլլալով թէ ոչ ոք պիտի խառնուի իրենց. բան մը՝ ուրկէ ես ինքս զգուշացած էի, նախորդ «Կարճ Խօսքեր»ս մէկուն՝ «Գրականութիւն եւ ստամոքս»ին մէջ այս խնդրով զբաղած ատենս։

Սակայն հակառակ այդ զգուշութեան, կրկին իմ անունս է որ մէջտեղ կը նետեն, եւ ասիկա խնդրի մը համար որ այս տաք օրերուն մանաւանդ, քուն բերելէ ուրիշ բանի չի՛ ծառայեր։

Գրուածք մը ուտել, խմել, ծամել կամ կլլել,—մէջի եղածներովը անշուշտ,—կ'առարկեն թէ պարզապէս ախորժակի եւ ստամոքսի տկարութեան խնդիր մըն է։

Քանի որ չեն համոզուիր հակառակին, լաւ, թող իրենց ըսածը ըլլայ։

Իմ մասիս ա՛լ կը զգուշանամ ո՛ եւ է առարկութիւն ընելէ, ու կը բաւականանամ միայն խորհուրդ մը տալով.— Թող ուտեն, խմեն, կլլեն հանդիպած առաջին յօդուածը, բայց զգուշանան իրենց ստամոքսին տկարութիւնը այսպէս չորս հովերուն յայտարարելէ։

Կ'ելլէ աչքի կու գայ խեղճը։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՃԱՄԲՈՒ ՆՕԹԵՐԷՍ

Գ.

ՎԻԷՆՆԱ, 29 Յուլիս 1901

Պուքովինա նահանգին եւ շրջականներու Հայ նախկին ստուար գաղութին հետքերը կարգ մը ուսումնասիրութեան նիւթ մատակարարած ըլլալով արդէն, ինծի կը մնայ ուշադրութիւն դարձնել մեր հոգեւոր բարձրագոյն իշխանութեանց, որ Աւստրո-Հունգարիոյ Այցելու Հովիւ նշանակուած եկեղեցականները ընտրեն բանիբուն, տակ՝ եւ իրենց դժուարին պաշտօնին գիտակից ու ներկայանալի եկեղեցականներէ, որոնց ջանքն ու գործունէութիւնը կրնայ մեծապէս արդիւնաւոր ըլլալ։ Իմ անձնական փորձառութեամբս նկատած եմ, որ մեր կողմերը ընդհանրապէս Կաթողիկոսարանի կամ Պատրիարքարանի ձանձրոյթ պատճառող եկեղեցականներ նետուած են՝ գլխէ փորձանք մը պակաս ունենալու դիտաւորութեամբ կարծես։ Ես ազգակիցներու հանդիպեցայ, որոնք իրենց մայրենի լեզուն կորսնցուցած ըլլալով՝ անգիտակ են մեր նիւթական եւ մտաւոր զարգացման, ամենախոր խաւերուն մէջ իսկ քաղաքակրթութեան հակամէտ մեր բնական ձիրքերուն, եւ տխուր գաղափարներ միայն կազմած են, այնպէս որ բարեդէպ յայտնութիւն մը իրենց ազգակիցներէն, անակնկալ հաճոյքով կ'ողողէ զիրենք։

Մայրենի լեզուի կորուստը հզօրապէս իր դերը կատարած է մեր հոն գաղթականութեանց ձուլման ու ոչնչացման մէջ եւ Սուչովայի եկեղեցիներուն ու վանքերուն այդ չքնաղ կառուցումը կը թելադրէ ինծի ողբալու մեր նախահայրերուն ծայրայեղ հակումը, աւելի կրօնական առանձնայատկութեանց վերաբերմամբ, որ ինքնին Ս. Սահակի մը կամ Ս. Մեսրոպի մը շաւղէն ընթանալ չի նշանակեր։

Յունիս 14)27ին կ'առնեմ հրաժեշտս Սուչովայի նոր բարեկամներէս Վիէննա մեկնելու համար. պզտիկ գնումներս կ'ընեմ մեծ պողոտային վրայ նոր հաստատուած նպարեղէնի Հայ խոշոր վաճառատունէն ու կը մտնեմ վերստին շոգեկառք։ Մեր յառաջխաղացումը արագ կը սկսի, կը կտրենք Կալիցիոյ նահանգը, ուրկէ հրեայ ստուար խումբեր ամէն կայարանէ ներս կը խուժեն վակոնները. ասոնք մեծ մասամբ Ամերիկա կը պանդխտեն։ Ասոնք ամէն տարի մեծ թուով գաղթական կ'արտածեն Նոր Աշխարհին։ Խոշոր քաղաքներ իրարու կը յաջորդեն միշտ. մեծ գործարաններ կը տեսնուին գրեթէ ամենուրեք ճարտարարուեստի ամէն ճիւղերը արտադրող։ Կը հասնինք Լէմպէրկ գեղեցիկ քաղաքը, ուր երկու ժամու դադար մը կայ կէս օրուան պատճառաւ։ Առիթէն օգտուելով փոքր պտոյտ մը կը փափագիմ ընել եւ կը նետուիմ թրամուէյ. գերմաներէնը պետական լեզուն ըլլալով հանդերձ անծանօթ է շատերու եւ ուղեկից Լէմպէրկցի մը, կառավարական պաշտօնեայ, որուն հետ դժուարաւ կը հասկնայինք զիրար գերմաներէնով, կը սկսի Ֆրանսերէն մը խօսիլ ողորկ ու սահուն եւ կ'աւելցնէ. «Բարեկա՛մս, չըսէի՞ք, որ սկիզբէն Ֆրանսերէն խօսէինք»։ Լեզուներու խնդիրը չէր կարծեր թէ Աւստրիոյ կայսրութիւնը կազմող այլազան ազգերու միջեւ այս աստիճան արհամարհանք արթնցնէր իրենց դրացիներուն նկատմամբ։ Թրամուէյի այդ ծանօթս ապա կը խօսի իր Հայ բարեկամներուն մասին եւ կը ծանուցանէ թէ անցեալ ամիս մեռաւ Հայ Արքեպիսկոպոսը, որ պատկառելի եկեղեցական մըն էր, եւ զոր փառաւոր հանդէսով օծեցին ու թաղեցին. ամբողջ քաղաքը ողբաց։ Կը յիշեմ թէ երբ հեռագրալուր կարդացի թէ Լէմպէրկի Արքեպիսկոպոսը վախճաներ է։ Կաթոլիկ Հայ հասարակութեան այդ կողմերու Ընդհ. Առաջնորդն էր, որ ասկէ 4 տարի առաջ Հայ եկեղեցւոյ մեր եղբայրներուն յատուկ շրջաբերական ղրկեց Պապին Անսխալականութիւնը դաւանելու եւ կաթոլիկ եկեղեցին ընդգրկելու։ Սուչովայի այն ժամանակուան Հովիւը Տէր Օհան Մանդիկեանն, փութաց իր հօտին պաշտպանութիւնը ստանձնել այդ թղթի կտորները հաւաքելով ու պատռելով, որպէսզի ժողովրդեան մէջ կրօնական երկպառակութիւն ու գժտած վէճեր չարծարծին եւ Պատրիարքարանին իմաց տուաւ իր իրաւասութեան սահմանը գլող այդ օտարազգեան եպիսկոպոսին նպատակն ու միտքը։ Պատրիարքարանը լաւ ըրաւ, որ կարեւորութիւն չտուաւ այդ յանդուգն կրօնամոլին եւ խնդիրը փակուեցաւ, մարեցաւ։ Կրօնական վէճեր ու անպիտան տարբերութիւններ ու ծիսական ծայրատ ու տգեղ փոփոխութիւններ ջատագովող ո՛ եւ է անհատ ո՛չ միայն անտարբեր կը թողու զիս, այլ եւ պժգանք կ'ազդէ։ Դաւանութեանց ուղիղն ու սխալը ճառելու դարաշրջանը մոռցուելու դատապարտուած է այլ եւս. ազնիւ շրջանակներու մէջ ո՛չ ոք կը հետաքրքրուի թէ անձ մը իր հոգեկան սփոփանքը ի՛նչպէս արտայայտութեանց ու ըմբռնմանց մէջ կը փնտռէ. զիս շահագրգռողը եւ ուրախացնողը սա էր թէ օտար մը սքանչացումով կը խօսէր Հայու մը մասին, որ իր տոհմային ազգասէր բարեկիրթ յատկութիւններուն փայլուն նմոյշը կը հանդիսանար։

Մեր արագ արշաւը կը շարունակուի անդադար։ Աւստրիոյ ընդարձակ կայսրութեան հիւսիս-արեւելեան մասը կը կտրենք շեշտակի. ամենուրեք գեղեցիկ քաղաքներ ու մշակուած դաշտեր կը տարածուին յաջորդաբար։ Բնական ու արուեստական արտադրոյթներ սիրուն այլազան խառնուրդ մը կը ձեւացնեն ու ժողովուրդը իր աշխատանքովը ու հաճոյքովը զբաղած է կարծես։ Օդը հեղձուցիչ է սակայն. անսովոր շոգ մը որ տրտունջ ու զարմացում կը պատճառէ՝ մեղմ կլիմայի վարժուող այդ անհատներուն։ Մութը կը կոխէ վերստին, բայց մեր վազքը չընդմիջուիր, երբեմն սակայն շոգեկառքերը կը փոխենք ու դարձեալ նոյն հեւքոտ յառաջխաղացումը։ Խաւարին մէջ ոչինչ կարելի է տեսնել արդէն. կը հանգչինք դէմ-առ-դէմ մեր նստարաններուն վրայ մինչեւ առաւօտ, երբ զով զեփիւռը արշալոյսին գալուստը կ'աւետէ. ապա արեգակը իր շողերը կ'արձակէ ու զուարթ օրուան մը ծագմանը ազդարարութեան տակ շոգեկառքը կը մերձի Վիէննայի հեռաւոր արուարձանները կազմող մեծ գործարաններու արահետներուն միջեւ, կեանքը սկսեր է արթննալ հոն եւ հսկայ ծխնելոյզներէն մուխը ոլորապտոյտ կ'ամպանայ։ Մեր գնացքը տակաւ կը յամրանայ եւ յանկարծ կառավարը կը ձայնէ. «Վէսթպանհօֆ»։ Հասած ենք Վիէննա։

Ճանապարհորդներու ամբողջ բանակ մը դուրս կը խուժէ վակոններէն եւ եռանդուտ շարժում մը կ'ոգեւորէ հսկայ կայարանը անհամբեր բազմութիւն մը. հոյլ հոյլ կը վազեն մարդիկ. մեր պարապ տեղերը կը բռնեն հիմայ անոնք եւ խոլ արշաւը հազիւ դադրած, կը վերսկսի հակառակ ուղղութեամբ։

Աւստրիոյ մայրաքաղաքը ճանչնալով արդէն՝ հանդարտ ու անշփոթ կը յառաջանամ դէպի Բրաթէր. երիտասարդ սպասեակ մը կը մերձենայ քաղաքավարօրէն, ձեռքի պայուսակս փոխադրել խնդրելով, սակայն հանրային ապահովութեան հսկող պաշտօնեայ մը կը զգուշացնէ զիս այդ տեսակ փոխադրիչներէ եւ պարոնը հազիւ զայն տեսած խոյս տուած է արդէն։ «Վախմանը» կառք մը յանձնարարէ ինծի համար, զոր կը ստիպուիմ ընդունիլ իմ արժանապատուութիւնս չվիրաւորելու համար եւ մինչ դէպի Օթէլ կ'ուղղուիմ, կը մտածեմ մեր Թանկագին Պարոնեանին «Քաղաքավարութեան Վնասներուն» վրայ, զի հազիւ չորս վայրկեան կը տեւէ մեր գնացքը, կառապանը յարգանքով կը ստանայ 1 Ֆիօրին 20 քրայցերը։

Շտապով կուտամ ճամբորդի արդուզարդս եւ երբ կը պատրաստուիմ դուրս նետուիլ, կը զգամ թէ երկար ցնցումներէ խոնջած մարմինս հանգիստի կարօտը կը քաշէ եւ արտեւանունքս կը փակուին ակամայ։ Կը փոխեմ ծրագիրս։

ՄԱՍԵՀ

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԲԱՂԷՇԻ ՄԻԱՑ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ

ԲԱՂԷՇ, 12 Յուլիս 1901

Իրազեկութիւնը հաճութեամբ արձանագրեց Բաղէշի Ազգ. վարժարանաց միացման գործը եւ Կեդր. վարժարանի մը հաստատութիւնը. արդ՝ քանի որ միացման Ա. Տարեշրջանը բոլորելու վրայ է, կ'արժէ որ տարեկան համարատուութեամբ մը փակենք զայն եւ պարզենք մեր հայեացքները, մանաւանդ որ հիմայ նպաստաւոր տրամադրութիւններ չեն բոլորիր վարժարանին շուրջը։

Ժամանակէ մը ի վեր կարգ մը գաւառային քաղաքներու մէջ դպրոցները կը միացուին, կեդրոնացման դրութիւն մը առաջ բերելու համար. տնտեսագիտական հաշիւները, նիւթական անձկութիւնները, ծրագրի միապաղաղ եւ միօրինակ գործադրութեան առաւելութիւնները ազդակներ եւ խթաններ էին շահագրգիռ թելադրութիւններու եւ կրթական գեղեցիկ սկզբունքի մը հիմնարկէքին. Բաղէշի համար ալ ճիշդ միեւնոյն բանը կը խորհէի, երբ Արեւելքի մէջ առաջին անգամ հրապարակեցի դպրոցներու միացման գործը. ըսած էինք, կը կրկնենք ու կը հաստատենք թէ այդ միացումն Առաջնորդ Զիլինկիրեան Վ.ի գլուխ գործոցն է։ Բաղձալի էր սակայն որ դպրոցներու միացումը խարխուլ հիմերու վրայ չըլլար, մէկ տարուան կեանք ունենալու պայմանաւ եւ եթէ այդ մասին յոռետես ենք, փափաքելի է որ իմաստուն շրջահայեացութեամբ տարեշրջանէն առաջ ապահովուի դպրոցներու միութեան գործը։

Եւ որպէսզի չըսուի թէ այդ գրողը թռուցիկ ունայնաբանութիւններ կ'ընէ, կամ ենթադրական հաշիւներ, նախ՝ նկատի պիտի առնենք այս տարուան պիւտճէն որ բաց չունեցաւ եւ ապա պիտի գծենք յառաջիկայինը ու անոր գործադրութիւնը պիտի խնդրենք Գեր. Առաջնորդէն, որ առանց դրամը՝ չպիտի պակսի։

Շրջան 1900 Սեպտ. 1—1901 Սեպտ. 1

	ՄՈՒՏՔ	
Նպաստ դրամէն (50 օսմ. ոսկի)	5400	Ղրշ.
Աշակերտաց թոշակներէն	6000	»
Եկեղեցեաց կալուածներէն	5940	»
	17340	»
	ԵԼՔ	
Միամեայ թոշակ պաշտօնէից (ամսական 13 ոսկի)	16748	»

Արդ ըսել է որ այս տարի բաց չպիտի ունենանք եւ ընդհակառակը քանի ոսկւոյ չափ տրամադրելի գումար մըն ալ կ'ունենանք։ Մանրամասն հաշիւներու խորը չեմ մտնիր, վերապահելով զայն գանձապետ էֆէնտիին։

Գալով յառաջիկայ շրջանին, յորում պիտի գոյացուի 50 օսմ. լիրայի նպաստը, ահա մեր գծած պիւտճէն.

Շրջան 1901 Սեպտ. 1—1902 Սեպտ. 1

	ՄՈՒՏՔ	
Ցանկեալ գումար նախորդ շրջանէն	2160	Ղրշ.
Եկեղեցիներէն	8100	»
Աշակերտաց թոշակներէն	7000	»
	17200	»

Եկեղեցիները ըստ նախապէս կնքուած պայմանագրութեան, 75 օսմ. ոսկի պիտի վճարէին, ինչո՞ւ 55 օսմ. ոսկւոյ իջաւ։ Աշակերտաց թոշակները շատ նուազ նշանակուած էին այս տարի բացառաբար, այնպէս որ տեղացի ուսուցիչներն անգամ դժգոհ էին այդ պարագայէն։ Ուստի թոշակներն ալ առանց նկատառման բաշխուելու են չքացնելու համար ձրի ուսանելու մարմաջը, որ շատ տեղերու մէջ ունեցած է իր տխուր հետեւանքները, օրինակ Բղէ եւ Մուշ, ուր չեն ուզեր դրամ տալ այսօր իրենց զաւակներու կրթութեան համար։ Ասկէ զատ, ինչո՞ւ ջոջ աղաները՝ մանաւանդ անոնք որ զաւակ չունէին վարժարանաց մէջ, չբացին իրենց ջոջ քսակները. պատշաճաւոր դիմում մը եղա՞ւ անոնց, այս մասին ալ չենք ծանրանար, վերապահութեամբ կ'անցնինք. Ջոջ աղաները կրնան մէկ քանի որբեր ունենալ։ Եկեղեցիները կը վճարեն իրենց պարտքերը հաստատուն կալուածներէն, միթէ պատշաճութեան դէ՞մ կ'ըլլայ՝ երբ մէյմէկ գանձանակ ալ հաստատուի եկեղեցիներու մէջ եւ կամ կիրակի օրերը յանուն աղքատիկ ուսանողներու պնակ շրջագայուի. քանի եկեղեցիներէն այն ատեն 10-15 օսմ. ոսկւոյ գումար մըն ալ կը գոյանայ։ Այսպէս, Բաղէշի վարժարաններու յառաջիկային մէջ ալ միացեալ մնալու ապահովութիւնը 100էն 99 յաջողութիւն ունի պիւտճէի տեսակէտով, եթէ կամք եւ բարի տրամադրութիւն չպակսին։

Բ.

Քառորդ դարու կրթական վերելքներու ժամանակամիջոցներուն իսկ, Բաղէշցին չէ օգտուած կարող ուսուցիչներու ներկայութենէն ու գործառնութենէն.

—)(71)(—

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐԸ

ՍԱՌԱ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

ԺԲ

Սրահներուն մէջ հաւաքուած էին կարեւոր անձնաւորութիւններ, որոնց մէջ կը նշմարուէին Ֆոնդէնպլոյի զօրքին հրամանատար զօրավարը, Մոյի քաղաքապետը, Պուա-լը-Ռուայի քաղաքապետը որ հարուստ վաճառական մըն էր։

Սառա կոմսուհին, բաց վարդագոյն շրջազգեստ մը հագած եւ առանց գոհարեղէններով զարդարուած ըլլալու, սիրուն գլխազարդ մը դրած էր եւ Պուա-լը-Ռուայի երեցին հետ կը խօսէր։ Ֆրանքօ-բրուսիական պատերազմին ատեն այդ երէցը իբր պատանդ վար դրուած էր Գերմանացիներուն կողմէ։ Սէվրաք զինուորականի փայլուն համազգեստով, փոքրը սրահին խորը քաշուած էր, եւ պատուհանին մօտ նստած՝ ականջ կը դնէր վարը զուարճացող բազմութեան աղաղակներուն։

Մեծ աւազանին մէջ գոյնզգոյն լապտերներ երփներանգ ցոլացումներ կ'արձակէին, դրօշազարդուած նաւակներ կը սահէին ջուրի վրայէն, իրենց ետեւէն ձգելով խոշոր ծածաններ, որոնք ցերեկ կը կարծէին լուսավառութիւններէն խաբուելով։ Դղեակը սքանչելապէս լուսաւորուած՝ մոգական տեսարան մը կը պարզէր։

—Բէնար ո՞ր ծակը մտեր է նորէն ըսաւ կոմսը հազիւ օձիքը ազատելով քաղաքապետական պաշտօնեաներէն, որոնցմէ շրջապատուած էր։

—Զօրավա՛ր, քիչ մը առաջ, նշմարեցի թէ անկիւն մը քաշուած նստած էր, պատասխանեց Ֆրոսա, որ գնդապետ Մէրլոյի քովէն նոր խոյս տուած էր։ Աւասիկ, հոն է։

Կոմսը իր թիկնապահին մօտեցաւ զուարթադէմ։ Բէնար ոտքի ելած էր ու խորունկ վրդովումի մը մատնուած՝ անոր գալը կը դիտէր։

—Հիմա որ ամենուն շնորհաւորութիւնները ընդունեցի, կարգը եկաւ մեզի պահ մը առանձին խօսելու։ Պէտք է շնորհաւորել ձեր նոր բարձրացումը, որ իմ խնդրանքիս վրայ կատարեց պատերազմական նախարարը, ի վարձատրութիւն ձեր արժանիքներուն։ Ձեր զինուորական աստիճանը հազարապետութեան բարձրացած է։

Այս խօսքերուն վրայ՝ Սէվրաք այնքան տժգունեցաւ որ Ֆրոսա անոր քով փութաց՝ բռնելու համար զայն, կարծելով որ գետին պիտի իյնայ։ Բայց Բէնար ոտքի վրայ կանգուն մնաց, աչքերը դեղեկոտ, ձեռքերը անշարժ ու անխօսուկ։

—Բայց այդքան ապշահար ըլլալու ի՛նչ կայ։ Երեսուն տարեկան ես հիմայ. քու զօրագունդիդ մէջ քեզի աւագ եղող բոլոր սպաները քենէ մեծ են տարիքով։

—Սիրելի Ֆրոսա, ըսաւ զօրավարը յուզումով, Բէնար սքանչելի զինուոր մըն է, եւ մանաւանդ որ Սէվրաք կը կոչուի։ Ոչ ոք պիտի մոռնայ թէ իր հայրը ի՛նչպէս մեռած է բանակին մէջ։

Բէնար տխրօրէն ցնցեց գլուխը ու արցունքի երկու կաթիլներ ինկան իր համազգեստին թեզանիքին վրայ։ Անհաւատալի տառապանքներու կ'ենթարկուէր. ինք որ այնքան յանցաւոր գտնուած էր հանդէպ կոմսին, հիմա անոր կողմէ կը վարձատրուէր աստիճանի բարձրացումով։ Կ'ուզէր կոմսին համար անձնազոհ ըլլալ, անոր պատուոյն դէմ ըրած նախատինքը մաքրելու համար։

—Օհ, սիրելի տղաս, ձեզի արուած աստիճանի բարձրացումը արդար գնահատում մըն է։ Իրաւ է որ այս աստիճանը ձեր հայրը չի կենդանացներ, բայց կը տեսնէք որ չէ մոռցուած ան։ Եթէ դժբաղդութիւն մը կայ, սա է թէ մենէ պիտի բաժնուիք։

Այս խօսքերուն վրայ, Սէվրաքի այտերը գունաւորուեցան. իրեն այնպէս կը թուէր թէ գերեզմանէն դուրս կ'ելլէր ու մեծ շունչ մը առաւ։

—Ձեր ստացած նոր աստիճանին պատճառաւ, չէք կրնար իմ քովս մնալ, մանաւանդ որ քանի մը ամիսէն, ես ալ պահեստի գունդին մէջ պիտի մտնեմ. Հետեւաբար, հարկ պիտի ըլլայ բաժնուիլ իրարմէ եւ ասիկա ցաւալի է ինծի։ Բայց ես անձնասէր չեմ, ձեր յառաջացումը միայն նկատի ունիմ։ Մնաց որ, ապագային կը կարգադրենք ամէն բան։

—Զօրավար, ըսաւ Սէվրաք, քանի որ իմ զինուորական ասպարէզիս մէջ իմ յառաջդիմելս ամէն նկատումներէ վեր կը դասէք, ներեցէք ինծի յայտնել որ իմ փափաքս է կռուոյ դաշտի մը վրայ պաշտօն ստանձնել։ Տարի մը առաջ, կը փափաքէի Ալժէրի երթալ. այն ատեն հրաման չառի, բայց այսօր սրտանց կը խնդրեմ այդպիսի պաշտօն մը։

(Շարունակելի)

պատճառը շատ պարզ է, որովհետեւ դպրոցներու միացումները ասուպի մը երեւոյթը ունեցած են եւ մասնաւոր վարժարաններն ալ կանոնաւոր շրջաններ չեն բոլորած, այնպէս որ տրուած կրթութիւնը թերի մնացած է եւ յայտագիր մը իր ամբողջութեամբ անգործադրելի։ Խօսքերնիս բարձր կրթութեան մը վրայ չէ,— թողունք որ եթէ ըլլար ալ՝ աննշմար ու անկարելի պահանջ մը չէր Բաղէշի պէս կարեւոր քաղաքի մը համար, որ իբր վաճառաշահ ոստան մը եւ իբր վաճառական ժողովուրդ մը ընդունելու էր բարձր ուսում։

Արդ, թողլով անցեալոյն ծեծծեծքումները ու քննադատութիւնները, որոնց վրայ կ'արժէր հարեւանցի ակնարկ մը նետել, գանք ներկային. վարժարանաց միացման սկզբունքը գեղեցիկ էր, մէկ տարւոյ համար կեանք եւ յարատեւութիւն ունեցաւ. եթէ Բաղէշցին իբրեւ վաճառական ժողովուրդ նուազ հետաքրքրութեամբ դպրոցապաշտական գործերով, կարող է իր վստահած ուսուցիչներուն վկայութիւնը ընդունիլ թէ Բաղէշի հայ հանրայքը, վարժարանաց միացման եւ յարատեւութեան մէջ պիտի գտնէ կրթական հարցի լուծումը եւ կեդրոնականին գոյութիւնը պիտի պահէ իր ուսումնատենչ իղձերը։ Եթէ սակայն արդէն միացման նորութենէն ալ ձանձրանանք եւ մէն մի եկեղեցի ըստ առաջնոյն շարունակէ ունենալ իր ուրոյն վարժարանը, գիտե՞նք ինչ պիտի ըլլայ, հին վիճակը, հաճոյակատար ուսուցչութիւն, հաճոյակատար աշակերտութիւն, եւ այլն։

Թէ ինչ օգուտ ունի դպրոցներու միացումը եւ ինչ արդիւնք ունեցաւ մէկ տարւոյ համար.— Այդ հարցը՝ ինքնաբերաբար ընողներ ալ պիտի ըլլան, չընողներ ալ. համառօտակի գոհացում մը տանք։

Կրթական համակեդրոն դպրութիւնը, ամէն քաղաքի համար ալ օգտակար է եւ ո՛չ ոք կ'ուրանայ դպրոցներու միացման ընձեռած բազմազիմի արդիւնքները. այնպէս կը սահեցնէ միջոցները եւ նիւթական անձուկ [illegible] տագնապը անհատագրօրէն կը պահանջէ որ միութեամբ վարուին դպրոցական գործերն ալ, որոնց ուրոյն ուրոյն, անհամաչափ պիտի ըլլային հասոյթն եկամուտներն ալ, ազգ. ժողովրդեան քսակն ալ։

Շատ քաղաքներ կրնան ունենալ անջատ վարժարաններ եւ մրցմամբ աւելի օգտակար հանդիսանալ, առանց զանգատելու միջավայրերէն, իսկ Բաղէշ որ կեդրոնէ հեռու եւ նուազ զարգացած միջավայր մըն է, կեդրոնացման, ծրագրի միօրինակութեան եւ կեդր. վարժարան մը ունենալու դրութեամբ աւելի պիտի օգտուի։ Հարկ չենք համարիր միանձայն համաձայնութիւն մը ընելով խօսքերնիս երկարել, միայն կ'ըսենք թէ կեդրոնի Դ. եւ Գ. կարգերը ուսած են այնչափ, որչափ չպիտի ուսանէին երկու տարւոյ մէջ աս ու ան վարժարանի ուսանողներ, օգտուելով թէ՛ միօրինակ ծրագրէ, թէ ուսուցչաց կանոնաւոր ներկայութենէ եւ վերջապէս այն ամէն հանգամանքներէն, որով օժտուած է Բաղէշի ամբողջ կուսակալութեան մէջ գտնուող Հայոց մէկ հատիկ կեդր. վարժարանը։

ՆԱՐԳԻՏ

Քաղաքական Լուրեր

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Տիկին Պրոտրիքի մահը.—Հարաւային Ափրիկէի գործերը.—Պատերազմին ծախսերը.—Արտասովոր վարկ։

Լոնտոն, 2 օգոստոս.—Պ. Տիլըն հարցուցած ընելէ առաջ համակրութիւն յայտնեց պատերազմական նախարարին՝ Տիկին Պրոտրիքի մահուանը առթիւ։ Սըր Չարլս Տիլք ըսաւ թէ վերջին անգամ հարաւային Ափրիկէ ղրկուած զինուորներու շատերը բժշկական քննութեան համար իրենց բարեկամները դրեր են իրենց տեղ։ Լորտ Սթէնլի ժամանակ ուզեց տեղեկութիւն առնելու եւ այնպէս պատասխանելու համար. յայտարարեց թէ մարտ 1էն յուլիս 31 պատերազմին համար քսաներեք միլիոն անգլիական ոսկի ծախսուած է։ Յուլիսի մէջ պատերազմին շաբաթական ծախքը եղած է 1,250,000 ոսկի։ Փոխառութեան համար վճարումներութիւն կատարուած ատեն Պ. Տիլըն գանգատեցաւ անգլիական արժեթուղթերու գիներուն իջնելէն։ Ելմտական նախարարը պատասխանելով յայտարարեց ու ըսաւ.

«Բան մը միայն պիտի ըսեմ այն է թէ, քանի որ ծեծածախս ու կատաղի պատերազմ մը կը մղուի, անկարելի է որ արժեթուղթերը ուրիշ ատեններուն բարձր գինը ունենան։ Թէեւ այս վերջին երեք տարիներուն մէջ գիներու անկումը բնական կարեւոր եղաւ, մասամբ մեր նոր փոխառութեանց եւ մասամբ ալ արժեթուղթերու ընդհանուր գիներուն անկմանը հետեւանքով, սակայն Սըր Ուիլեըմ Հարքուրթի վերագրած պատճառը—այսինքն գլխաւորի յանձնուած գումարներուն նուազիլը—այս գործին մէջ շատ փոքր դեր մը խաղացած է։ Պէտք չէ մոռնալ թէ արժեթուղթերը անցեալ տարուընէ աւելի երկնայատակ գին մը ունին։»

Ելմտական նախարարը յայտարարեց նաեւ թէ Թրանսվալի վարչութեան յատկացուած վեցուկէս միլիոն անգլիական ոսկիի յանկուցածական վարկը ոչ միայն պիտի տանուի գաղթավայրին կողմէ կնքուած առաջին փոխառութենէն, այլ յետոյ պիտի անցնի Թրանսվալի հաշւոյն։ Նախարարը յարեց.—«Կառավարութիւնը մտածեց թէ վերջնական երեք միլիոն ոսկիի գումարին առարկային հանգամանքին բերմամբ, փափաքելի է որ կարելի եղածին չափ շուտով իր վրայ քաշուի։ Այդ երեք միլիոն ոսկին սապէս պիտի գործածուի.—մէկուկէս միլիոն քաղաքային վարչութեան հաւանական բացը գոցելու, մէկ միլիոն՝ երկաթուղիի վայրաշարժերու, վակոններու եւ այլն պակասները լրացնելու եւ 500,000 ոսկի ալ կարօտ բնակիչներուն օգնելու համար։ Փոխառութեան հաւանութիւն յայտնելէ վերջը 6,157,000 ոսկիի վարկ մը ընդունուեցաւ նաւային շինութեանց եւ 6,302,000 ամբարներու, զօրանոցներու եւ զինուորական ուրիշ ծախքերու համար։

Լոնտոն, 3 օգոստոս.—Գաղթային նախարարութեան ելմտացոյցին վիճաբանութիւնը առիթ մը ընծայեց ընդդիմադիրներու պետին՝ քննադատութիւններ ընելու եւ գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէնի ալ ըսելու թէ ամէն բան լաւ վիճակի մէջ է։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան պետը Սըր Հէնրի Քէմպըլ Պէնըրմէն տեղեկութիւն ուզեց. յոյս յայտնեց թէ Լորտ Քիչնըրին ետ կանչուելու եւ Հնդկաստան ղրկուելու լուրը սխալ է. բայց ամէն բանէ առաջ ուզեց գիտնալ թէ պատերազմը աւարտելէն ետքը կառավարութիւնը ի՛նչ պիտի ընէ, որպէս զի ազգաբնակներու հրէիմ եւ ուրիշ խառնակութիւններու առաջ բերած աւելութիւնը մղուի եւ հանդարտութիւն տիրէ։ Սըր Հէնրի ըսաւ թէ իրեն համար կացութիւնը անցեալ տարուընէ աւելի մութ է, վասն զի Պօէրները հիմա կը գտնուին Քափլանտի գաղթավայրին մէջ։ Առանձնաբար ուզեց նաեւ գիտնալ Քափլանտի գաղթավայրին բնակիչներուն կարծիքը՝ իրենց Խորհրդարանին նստաշրջանին փակուելուն եւ հիմնական օրէնքին դադարմանը առթիւ։ Սըր Հէնրի հարցուց նաեւ թէ զինուորական ատեանները ի՛նչ պայմաններու մէջ կը գործեն, թէ նախագահները կ'ըմբռնե՞ն իր վրայ ծանրացած պատասխանատուութեան չափը եւ թէ պատրա՞ստ են զայն առանձնել՝ գործունեայ եւ պայծառ միտքով մը։ Պ. Չէմպըրլէն պատասխանելով յայտարարեց թէ պատերազմական ատեանները ինչո՞ւ համար Պօէրներու գործելու եղանակին նկատմամբ ալ հարցում չըներ, վասն զի անոնց մասին հիմա պատմուածները բնական չեն։ Բայց, ըսաւ, Պ. Չէմպըրլէն, հարցադիմող երեսփոխանը փոյթ չըներ թէ Պօէրները ի՛նչպէս կը վարուին բնիկներուն ու անգլիական վիրաւորներուն հետ եւ թէ ի՛նչպէս կ'այրեն Անգլիոյ բարեկամներուն ագարակները։ Պ. Չէմպըրլէն յայտարարեց թէ իր պաշտօնակիցներուն հետ հեռագրեր է Լորտ Քիչնըրի՝ դատել ու հրացանի բռնել՝ Քրուիցինկէր պօէր հրամանատարին սպառնալիքները գործադրողները։ Գաղթային նախարարը յարեց.

«Պատերազմը հիմա իր երկրորդ շրջանին մէջն է՝ այսինքն աւազակութեան ու բանութեան շրջանին մէջ։ (Իռլանտացի երեսփոխանները կը բողոքեն։) Այդ փոփոխութիւնը պարտաւորիչ կ'ընծայէ փոփոխութիւն մը զինուորական գործողութիւններուն եւ մեր ընթացքին նկատմամբ տակաւին զէնքի տակ գտնուող պատերազմիկներուն համար։ Թշնամին, մինչեւ հաշուով, ամիսը երկու հազար հոգի կը կորսնցնէ. թէեւ այսօր փոքրաթիւ է, սակայն մեր զինուորներուն մեծ մասը պարտաւոր է երկիրը պաշտպանել ու պահպանել։ Հազարաւոր ամրոցներու եւ պաշտպանութեան ընդարձակ շրջանակներու հաստատումը անանկ լաւ յաջողեցաւ որ կառավարութիւնը, Լորտ Ռոպէրթսի ու Լորտ Քիչնըրի կատարեալ հաւանութեամբը, պիտի կրնայ ձմեռուան կամ ամառուան վերջը բնական թուով զինուորներ Անգլիա վերադարձնել. բայց պայմանները եթէ փոխուին քաղաքականութիւնն ալ պիտի փոխուի։ Լորտ Քիչնըր այն ատեն Անգլիա պիտի դառնայ՝ երբ անոր հեռացումը այլեւս վտանգաւոր չնկատուի թէ՛ իր եւ թէ կառավարութեան կողմէ։»

ԼՈՐՏ ՌՈՊԷՐԹՍ

Դրամական պարգեւին քուէարկութիւնը.—Ընդդիմադիրներուն [illegible].—Պ. Տիլըն ճառը։

Լոնտոն, 31 յուլիս.—Անգլիոյ Երեսփոխանական ժողովը, այսօր 73ի դէմ 281 ձայնով քուէարկեց Լորտ Ռոպէրթսի հարիւր հազար անգլիական ոսկիի պարգեւ մը տալու օրինագիծը։ Պ. Տիլըն այս առթիւ սա յայտարարութիւնը ըրաւ.

«Այդ պարգեւին կ'ընդդիմանամ հինգ պատճառներով։ Նախ որ Լորտ Ռոպէրթս մարդկութեան բոլորովին հակառակ եղանակով մը վարեց այդ պատերազմը. քանի անգամներ բացարձակ կերպով բռնաբարեց քաղաքակրթեալ պատերազմին ամէնէն տարրական պայմանները։ (Իռլանտացիները կը ծափահարեն. Նախարարական կուսակցութիւնը կը բողոքէ։) Երկրորդ, Լորտ Ռոպէրթս, իր գործողութեանց մասին ղրկած տեղեկութիւններովը խաբեց երկիրը կամ Խորհրդարանը։ Երրորդ, պատերազմը, զինուորական տեսակէտով յաջողութիւն մը չեղաւ։ Չորրորդ, Լորտ Ռոպէրթսի գործելու եղանակը, քաղաքական տեսակէտով, բացարձակ անյաջողութեան մատնուեցաւ։ Վերջապէս մէկէ աւելի անգամներ իր պարտականութիւնները մոռցաւ եւ անձնապէս շատ քննադատելի ընթացք մը ունեցաւ իբր զինուորական քաղաքագէտ։ Լորտ Ռոպէրթսը քննադատելով իր գործողութեանց հակամարդկային հանգամանքին պատճառով, կը հետեւիմ օրինակին գաղթային այն նախարարին՝ որ 1879ին Քէնթըրպըրիի արքեպիսկոպոսին հետ բողոքագիր մը ստորագրած է՝ Աֆղանիստանի մէջ Լորտ Ռոպէրթսի ունեցած ընթացքին դէմ։»

Հակառակ Պ. Տիլընի այդ քննադատականին, օրինագիծը քուէարկուեցաւ։ Լորտերու ժողովն ալ քուէարկեց Լորտ Ռոպէրթսի հարիւր հազար անգլիական ոսկի պարգեւ առաջարկող օրինագիծը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Մաքսային նոր սակացոյցը.—Վենեցուէլայի հետ միջադէպ մը.—Գերմանիոյ ելմտական տագնապը.—Պիսմարք իշխանին շիրիմը.—Ընդծովեայ հեռագրաթել։

Պերլին, 2 օգոստ.— Վոսիշէ Ցայթունկի մէկ թղթակիցը կ'ըսէ թէ Համպուրկ եւ դաշնակցային ուրիշ քաղաքներ դաշնակցային Խորհուրդին մէջ պիտի ընդդիմանան մաքսային սակացոյցերու օրինագիծին։ Շատ հաւանական չի նկատուիր որ բոլոր քաղաքայինները միաձայնութեամբ բողոքեն, վասն զի յարաբերութիւնները ձգտեալ են վաճառականներուն եւ գործաւորներուն միջեւ։

Պետերսպուրկ.—Գերմանիոյ մաքսային սակացոյցին հրատարակութիւնը յուզում պատճառեց Ռուսիոյ մէջ, վասն զի արմտիքներու մաքսերուն բարձրացումը շատ վնասակար պիտի ըլլայ ռուսական շահերուն։ Կը յայտարարուի թէ անկարելի պիտի ըլլայ ռուսեւգերման առեւտրական դաշնագրութեան նորոգութիւնը մաքսային նոր սակացոյցերու հիման վրայ։ Անխուսափելի կը նկատուի մաքսային պատերազմ մը Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ, ինչ որ կործանարար պիտի ըլլայ երկու երկիրներուն համար։ Ելմտական նախարար Պ. Վիթէ որոշած է դիմադրել։ Ռուսիոյ գլխաւոր լրագիրները կ'առաջարկեն դիմադրել գերմանական առաջարկութեանց։

—Գերման կառավարութիւնը քննութիւն բացած է Ալլէկանի շոգենաւուն մէջ Քոլոմպիան իշխանութեանց կողմէ խուզարկութիւն կատարուելուն վրայ, որոնք Միրէլյէսօ անուն ըմբոստը կ'ուզէին ձեռք անցընել։ Գերման կառավարութիւնը կ'ընդունի որ տեղական իշխանութիւնները իրաւունք ունին Քոլոմպիոյ ջուրերուն մէջ գտնուած առեւտրական նաւու մը մէջ խուզարկութիւն ընել։ Միայն որ, գերման հիւպատոսն ալ ներկայ էր այդ խուզարկութեանց միջոցին։ Գալով գերման դրօշին եղած թշնամանքին, արտաքին գործոց նախարարութիւնը քննութեան աւարտելուն պիտի սպասէ գոհացում պահանջելու համար։ Ուաշինկթընի մէջ մեծ հետաքրքրութեամբ կը հետեւին այս միջադէպին ստացած երեւոյթներուն, որպէսզի եթէ Գերմանիոյ կողմէ ճնշում բանեցուի, կարելի ըլլայ փրկել Մոնրոյի վարդապետութիւնը։ Ամերիկեան լրագիրները նմանօրինակ միջադէպ մը առաջ կը բերեն, Պարրունտիայի գործը, որ 1890ին պատահեցաւ Կուաթէմալայի ջուրերուն մէջ, ուր գերմանական նաւ մը նմանօրինակ խուզարկութեան ենթարկուեցաւ։ Ասիկա նախընթաց դէպք մըն է՝ Գերմանիոյ համար, ուրկէ կրնայ օգտուիլ։

—Լէյպցիկէր Պանքի սնանկութեան պատճառաւ առաջ եկած ելմտական տագնապը կը շարունակէ։ Համպուրկի [illegible] կարեւոր վաճառատուն մը եւ [illegible] մեքենաներու գործարան մը իրենց գործառնութիւնները դադրեցուցեր են։

—Համպուրկէն կը հեռագրեն թէ Պիսմարք իշխանին մահուան տարեդարձին առթիւ՝ Վիլհէլմ կայսրը դափնեայ պսակ մը դնել տուեր է Պիսմարքի շիրմին վրայ. ծաղկեպսակին ժապաւէնին վրայ կայսերական սկզբնատառերը կային։ Բազմաթիւ ծաղկեպսակներ դրուած են Պիսմարք իշխանին շիրմին վրայ, իր բարեկամներուն եւ հիացողներուն կողմէ։

—Գերմանիա քանի մը օր է ի վեր Անգլիոյ միացած է հեռագրական նոր պարանով մը, որ 450 քիլոմէթր երկայնութիւն ունի եւ Էմտէն Պորքըմի ճամբով անգլիական Պաքթըն (Նորֆոլքի հիւսիսակողմը) քաղաքը կը յանգի։ Այս նոր պարանով հինգի կը հասնի երկու երկիրները իրարու միացնող հեռագրական ընդծովեայ պարաններուն թիւը։

ԿԱՊՈՅՏ ՏԵՏՐԱԿ ՄԸ

Մեծ շինութիւններ Սուտանի մէջ.— Հապէշիստանի [illegible]։

Լոնտոն, 1 օգոստոս.— Այսօր հրատարակուած Կապոյտ Տետրակ մը կը խօսի վերին Նեղոսի երկիրներուն ոռոգման ծրագրին վրայ։ Սըր Ուիլեըմ Կարսթին այդ ծրագրով կ'առաջարկէ շինել ջուրի մեծ ընդունարան մը որ թէ՛ Սուտանի եւ թէ շրջակայ երկիրներուն պէտքերը հոգայ, բայց ատոր համար հարկ է գործածել Ջանա լիճը որ Հապէշիստանի մէջ կը գտնուի։ Լորտ Քրոմըր այդ առթիւ հետեւեալը կը գրէ.

«Առանց Մենելիք կայսեր հաւանութեանը կարելի չէ որ եւ է ծրագիր գործադրել եւ որ եւ է նախնական աշխատութեան ձեռնարկել։ Նիւթական շահը որչափ ալ մեծ ըլլայ, կարելի չէ առաջարկել այն տեսակ ծրագիր մը որ Հապէշիստանի հետ եղած բարեկամական յարաբերութիւնները խանգարելու հանգամանքը ունենայ։ Շատ հեռուն պիտի երթամ եւ նոյն իսկ պիտի ըսեմ թէ իմ կարծիքիս նայելով, պէտք չէ ընել այն տեսակ բան մը որ Մենելիքի եւ անոր հպատակներուն միտքին մէջ կասկած յարուցանէ թէ յարձակողական քաղաքականութիւն մը ընդունելու մտադիր ենք՝ Հապէշիստանի երկրին որ եւ է մէկ մասին նկատմամբ։ Աւելորդ է ըսել թէ այդ տեսակ մտադրութիւն մը չունինք։ Այս դիտողութիւնը ընել կ'ուզեմ, վասն զի երբեմն բոլորովին սխալ լուրեր հրատարակ կը հանուին մեր մտադրութիւններուն նկատմամբ Հապէշիստանի մասին»։

Կապոյտ տետրակին մէջ Սըր Ուիլեըմ Կարսթին կը յայտարարէ թէ ոռոգման բոլոր մեծ ծրագիրներէն աւելի կարեւոր է Խարթումէն Կարմիր ծով երկաթուղիի մը շինութիւնը։ Լորտ Քրոմըր ալ համակարծիք է ատոր եւ կը յայտարարէ թէ այս ձմեռ խուզարկութիւններ պիտի կատարուին, մինչեւ Կարմիր ծով շինուելիք երկաթուղիին անցնելիք տեղերը սահմանելու համար։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Գործաւորական սէնտիքային խորհրդակցութիւններ.—Պողպատի գործատէրերուն յայտարարութիւնը — Գործադուլը կը շարունակէ.— Գործակցական խմբակներ։

Պողպատագործութեան բանթող ընող գործաւորները նոր գումարում մը ըրին Փիթսպուրկի մէջ, որ արդիւնք չունեցաւ սակայն։ Գործադուլ ընող գործաւորներու սէնտիքային գործադիր մասնախումբը բացարձակ մերժում մը հանդիպեցաւ Պ. Մորկանի կողմէ, որ պողպատի գործատէրերու խմբակին ներկայացուցիչը ըլլալով, չուզեր բանակցութիւնները վերսկսիլ այն կէտէն, ուր ընդհատուած էին։ Հետեւաբար, գործադուլը պիտի շարունակէ առաջուան պէս։ Նախագահ Մաք Քինլի բաւական յուզուած է իբրեւ կացութենէն եւ գործադուլին ստացած երեւոյթներուն համար պատասխանատու կը նկատէ Պ. Չէֆըրը՝ որ գործաւորական սէնտիքային պետն է։ Պ. Մաք Քինլի Մարք Հաննա ծերակուտականին հետ խորհրդակցեր է, որ գործատէրերու մեծ խմբակներուն վրայ իր ունեցած ազդեցութեամբը կը յուսայ թէ պիտի կրնայ հաշտարար կարգադրութիւն մը ընել եւ գործադուլին առաջքը առնել։ Կ'ըսուի թէ գործադուլ ընողներուն մէջէն տարեցները կը փափաքին գործատէրերուն առաջարկութիւնները ընդունել, իսկ երիտասարդները գործաւորական կազմակերպութեան վրայ վստահ՝ կ'ուզեն բանթողը շարունակել եւ լաւագոյն պայմաններ ձեռք բերել։ Պողպատի գործատէրերու խմբակը որոշեր է գործարաններու աշխատութիւնները վերսկսիլ օտար գործաւորներ վարձելով։

—Մեծ դրամատէրերու եւ ճարտարագործներու խմբակներուն ընդդէմ մտադրութիւն կայ արտադրողներու գործակցական խմբակներ կազմակերպել։ Պոսթընի Քըմմըրշըլ Պիւլըթին անօրէն Պ. Ուոլըրըն Եւրոպա մեկներ է ուսումնասիրելու համար Անգլիոյ եւ ուրիշ երկիրներուն գործակցական շարժումը։ Դարձին, Պ. Ուոլըրըն մտադիր է բազմակի խմբակ մը կազմել, որուն մէջ երկրագործներ միայն պիտի ընդունուին եւ որ գործակցութեան սկզբունքին վրայ պիտի հիմնուի։ Այդ խմբակին դրամագլուխը պիտի ըլլայ 35 միլիոն փրանք։

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

Միջազգային զինուորները.—Բրոթոքոլը.—Շանկայի գետակը.—Մաքսային նոր սակացոյցը.—Գերման նաւատորմը։

Պերլին, 2 օգոստոս.— Օտար դեսպանները միաձայնութեամբ հաւանեցան, որպէս զի չինական երեք հազար կանոնաւոր զինուորներ Բէքինի շատ մօտերը բանակին։ Ատոնք օգոստոս 4էն 6 պիտի հաստատուին իրենց դիրքերուն մէջ։

—Բէքինի միջնաքաղաքին կարեւոր շէնքին այն մասը, ուր Գերմանացիները հաստատուած էին, յուլիս 29ին յանձնուեցաւ Չինու իշխանութեանց։

Բէքին, 31 յուլիս.—(Հեռագիր Թայմզի թղթակցին).— Վերջնական բրոթոքոլին պատրաստութիւնը փութով առաջ կը տարուի։ Երբ պատրաստուի, անպայման կերպով պիտի հաղորդուի Չինացիներուն, որպէս զի ստորագրուելը չուշանայ. օտար դեսպանները կը յուսան որ դեսպանատանց պաշարման ազատումին տարեդարձէն առաջ ստորագրուի։ Շանկայի գետակին վարչութեան վերաբերեալ պայմանագրութիւնը ստորագրուեցաւ։ Կ'ենթադրուի թէ տարեկան 460,000 թաէլի գումար մը քսան տարի շարունակ անհրաժեշտ պիտի ըլլայ այդ վարչութեան բարւոքմանը համար։ Չինու կառավարութիւնը պիտի պարտաւորուի հոգալ այդ գումարին կէսը, իսկ միւս կէսին համար ալ օտար ձեռնարկողները պատասխանատու պիտի ըլլան։ Ֆրանսական թաղապետութիւնը իրաւունք պիտի ունենայ անդամ մը ընտրել վարչական Խորհուրդին համար։ Պայմանագրութիւնը երեք տարին անգամ մը պիտի վերաքննուի։ Կը կարծուի թէ բարձր մաքսերու նոր սակացոյցը հոկտեմբեր մէկէն սկսեալ պիտի գործադրուի։ Այդ թուականէն առաջ Չին ղրկուած ապրանքները զերծ պիտի ըլլան մաքսային նոր սակացոյցէն։

Քուքսհաֆն, 1 օգոստոս.— Գերման նաւատորմը որ չինական ջուրերէն կու գայ եւ որուն հրամանատարն է դեր-ծովակալ Կէյսլէր, հոս հասաւ։ Սովորական ողջոյնները փոխանակուեցան։

ՔՈՆԿՕՅԻ ԽՆԴԻՐԸ

Պէլճիքայի Ծերակոյտին մէջ վիճաբանութիւն.— Կառավարութեան յայտարարութիւնը։

Պրիւսէլ, 2 օգոստոս.— Պէլճիքայի Ծերակոյտը, այսօր, վիճաբանեցաւ այն օրինագծին վրայ որ կը վերաբերի՝ Պէլճիքայի կողմէ Քոնկոյի պետութեան եղած փոխառութիւններուն։ Արմատական կուսակցութենէն Պ. Տրվօ յարգելով հանդերձ Քոնկոյի վեհապետին նախաձեռնութիւնը՝ ըսաւ թէ Քոնկօն գաղթավայրի մը վերածելու գաղափարը անիրականալի է։ Նախարարապետ Սմէթ տը Նայէր կոմսը պատասխանելով ըսաւ.—«Այն միջոցին երբ պետութիւններ կը կանգնուին ամէն կողմ, անհրաժեշտ է որ մեզի համար շահաստաններ ապահովենք։ Քոնկոյի գործերուն երկու տասներորդը պէլճիքական են, վասն զի վարչութիւնը հոն պէլճիքական է»։ Կաթոլիկ ծերակուտական Մէրոտ կոմսը Քոնկոյի դատը պաշտպանելով ըսաւ թէ անոր հաստատութեանց շահագործումը անյուսալի արդիւնքներ ձեռք բերած է։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Ֆավրօ յայտարարեց թէ վիճաբանութեան առարկայ եղած ներկայ օրինագիծէն վերջը պիտի ներկայացուի Քոնկոյի անկախ պետութեան համար հիմնական օրէնքի մը ծրագիրը։ Պրիւսէլի քաղաքապետ եւ ազատական ծերակուտական Պ. տը Մօ ըսաւ թէ Պէլճիքա իր կատարելիք դերը ունի գաղթականութիւն հաստատելու փառաւոր գործին մէջ։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կոմս Թոլսթոյի հիւանդութիւնը.— Ամերիկեան արտադրութիւններ Աւստրիոյ մէջ.— Անգլիերէն Մալթայի մէջ.— Գործադուլներու վիճակագրութիւն մը Իտալիոյ համար։

Կոմս Թոլսթոյի առողջական վիճակը հետզհետէ կը բարւոքի. արդէն իսկ բժիշկները թոյլատրած են անկողնէն ելլելու, թիկնաթոռին մէջ նստելու եւ նոյն իսկ քիչ մը պտըտելու սենեակին մէջ։ Իր ապաքինման առթիւ կոմս Թոլսթոյ խնդակցական բազմաթիւ հեռագիրներ ստացած է Ռուսիոյ ամէն կողմերէն, որոնց մէջ պէտք է յիշել Քիշնէվ քաղաքին հեռագիրը 500 ստորագրութեամբ եւ Քուրսքինը՝ վաթսուն ստորագրութեամբ։

—Աւստրիոյ մէջ բողոքի ընդհանուր շարժում մը առաջ եկած է ամերիկեան արտադրութեանց մեծաքանակ ներածման դէմ։ Աւստրիացի կարգ մը ճարտարագործներու համար մրցումը անկարելի եղած է գրեթէ։ Վիէննայի կօշկակարներուն սէնտիքան գումարուելով՝ խնդրագիր մը ստորագրեր է, որ իշխանութեանց պիտի ուղղուի, արգիլելու համար բացումը կարգ մը վաճառատուններու, ուր ամերիկեան կօշիկներ պիտի ծախուին։ Թաղական Խորհուրդին անդամներուն մեծամասնութիւնը նպաստաւոր է այս շարժման, որ կը ծաւալի նաեւ միւս արհեստաւորներուն մէջ ալ, որոնք ամերիկեան մրցումէն նմանապէս վնասուած են։

—Մալթայէն Պօնի լրագիրներուն կը գրեն թէ իտալերէն լեզուին տեղ անգլիերէնի գործածումը հաստատող հրամանագրին դէմ առաջ եկած շարժումը կը շարունակուի։ Վալէթի եւ ուրիշ կեդրոններու մէջ միթինկներ գումարելով բողոքեր են այդ որոշման դէմ։ Պ. Չէմպըրլէն Մալթայի կղզիին կառավարչին ուղղած հեռագրին մէջ կը յայտարարէ թէ կղզիին բնակիչներուն մեծ մասը ինքնաբերաբար նախընտրած է անգլիերէնը ուսուցանել իր զաւակներուն, քան թէ իտալերէնը։ Ժողովուրդը այս ընթացքը ըրած է հակառակ կարգ մը փոքրաթիւ անձերու ճնշման, որոնք շահ ունին որ իտալերէնը առանձնաշնորհեալ ու գերակշիռ դիրք մը ունենայ կղզիին մէջ։

—Իտալական կառավարութիւնը հրատարակեց 1899ին տեղի ունեցած գործադուլներուն վիճակագրութիւնը։ Պաշտօնական թիւերու համաձայն, բանթողներու թիւը կը հասնի 259ի, իսկ գործադուլ ընողներունը՝ 43,194 հոգիի եւ անաշխատ գործերուն օրինաւոր թիւը կը յանգի 231,590ի։ Գործադուլներուն մէջէն 80ը բանթող ընողներու նպաստաւոր եղած են, 169ը՝ համաձայնութեամբ վերջացած, իսկ 110ը՝ գործադուլ ընողներուն անյաջող եղած են։ Ամէնէն աւելի Լոմպարտիոյ մէջ շատ գործադուլ եղած է։

ՄԱՀ

ՖՐԷՏԷՐԻՔ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻԻՆ

Գերմանիոյ Ֆրէտէրիք մայր կայսրուհին, որուն մահը երէկ ծանուցինք, Անգլիոյ հանգուցեալ Վիքթորիա թագուհիին անդրանիկ աղջիկն էր։ Լոնտոնի Պըքինկէմ պալատին մէջ ծնած էր 1840 նոյեմբեր 21ին։ 1858 յունուար 25ին Լոնտոնի մէջ ամուսնացած էր Պրուսիոյ Ֆրէտէրիք-Վիլհէլմ իշխանին հետ՝ որ յետոյ Գերմանիոյ կայսր եղաւ Ֆրէտէրիք Գ. անունով։ Մայր կայսրուհիին զաւակներն են՝ Վիլհէլմ Բ. կայսր Գերմանիոյ, Շառլոթ իշխանուհին՝ որ 1878 փետրուար 18ին ամուսնացած է Սաքս Մայնինկէնի դքսութեանց Պեռնարտ իշխանին հետ, Հայնրիխ իշխանը, ծովակալ Գերմանիոյ նաւատորմին, Վիքթորիա իշխանուհին՝ որ 1890 նոյեմբեր 19ին ամուսնացած է Շաումպուրկ-Լիփփէի Ատոլֆ իշխանին հետ, Սոֆիա իշխանուհին որ 1889 հոկտեմբեր 27ին ամուսնացած է Յունաստանի գահաժառանգ Կոնստանդիանոս իշխանին հետ եւ Մարկըրիթա իշխանուհին՝ որ 1893 յունուար 25ին ամուսնացած է Հէսսի Ֆրէտէրիք Քարլ իշխանին հետ։

—Գերմանիոյ դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Թէսթա, գործակատար Պարոն ֆոն Վանկէնհայմի կողմէ, երէկ առտու, կայս. պալատ երթալով ծանոյց Գերմանիոյ կայսեր մօրը՝ Ֆրէտէրիք մայր կայսրուհիին մահը։ Գերմանիոյ դեսպանատունը, առջի գիշերը, ուշ ատեն իմացած էր այդ լուրը։

—Անգլիոյ դեսպանատան առաջին թարգման ալ, երէկ առտու, կայս. պալատ երթալով ծանոյց Անգլիոյ Էտուարտ թագաւորին քրոջ՝ Ֆրէտէրիք մայր կայսրուհիին մահը։

—Վեհ. Սուլթանը ցաւակցական հեռագիրներ ուղղեց Գերմանիոյ կայսեր եւ Անգլիոյ թագաւորին։

—Պերլինի օսմ. դեսպան Թէվֆիք փաշա, Բ. Դրան հրամանով, Գերմանիոյ կայսեր ու արտաքին գործոց նախարարութեան ներկայանալով, ցաւակցութիւն յայտնեց օսմ. կառավարութեան անունով։

—Լոնտոնի օսմ. դեսպան Քոսթաքի փաշա Անթոփուլօ, Բ. Դրան հրամանով, Էտուարտ թագաւորին ներկայացաւ եւ օսմ. կառավարութեան անունով ցաւակցութիւն յայտնեց։

—Մեքլէնպուրկի դուքսը, որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, ցաւակցական հեռագիր մը ուղղեց Վիլհէլմ կայսեր։

—Գերմանիոյ ու Անգլիոյ դեսպանատունները, հիւպատոսարանները, պահականոցները եւ միւս դեսպանատանց պահականոցները դրօշները կէս պարզած են սուգի համար։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պերլին, 6 օգոստոս.— Ֆրէտէրիք մայր կայսրուհիին մահուան գոյժը կէս գիշերին հոս հասաւ եւ ընդհանուր վիշտ պատճառեց։ Այս առտու, Պերլինի եւ Գերմանիոյ միւս քաղաքներուն մէջ հանրային շէնքերը դրօշները կէս պարզած էին սեւ շղարշներով։ Լրագիրներուն մեծ մասը սեւ գիծերով հրատարակուեցաւ։ Գերմանիոյ դաշնակից պետութեանց բոլոր վեհապետները ցաւակցական հեռագիրներ ուղղեցին Վիլհէլմ կայսեր։

Լոնտոն.— Էտուարտ թագաւորը իր քրոջ մահը իմացաւ Վիլհէլմ կայսեր մէկ հեռագրէն։ Էտուարտ Է. շատ սգակցաւ, վասն զի չափազանց կը սիրէր իր քոյրը՝ Ֆրէտէրիք մայր կայսրուհին։ Լրագիրները դրուատալից յօդուածներ կը հրատարակեն հանգուցեալին նկատմամբ եւ ցաւակցութիւն կը յայտնեն Անգլիոյ թագաւորին եւ Գերմանիոյ կայսեր. նաեւ կ'ըսեն թէ այդ մահը որ անգլիական ու գերմանական ազգերը սուգով կը համախմբէ, երկու ազգերուն յարաբերութեանց կարեւորութիւնը երեւան կը հանէ։

Պերլին.—Աւստրիոյ ու Ռուսիոյ կայսերները եւ Իտալիոյ, Պելճիքայի, Շուէտ-Նորվէկիոյ ու Ռումանիոյ թագաւորները, Սպանիոյ խնամակալ թագուհին եւ Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահը ցաւակցական հեռագիրներ ուղղեցին Վիլհէլմ կայսեր։ Թէ՛ Գերմանիոյ զանազան մասերէն եւ թէ օտար երկիրներէ ցաւակցական բազմաթիւ հեռագիրներ կը հասնին։

Բարիզ.— Հանրապետութեան Նախագահ Պ. Լուպէ մասնաւոր պատուիրակութիւն մը Գերմանիա պիտի ղրկէ՝ Ֆրէտէրիք մայր կայսրուհիին յուղարկաւորութեանը ներկայ գտնուելու համար։

Լոնտոն.— Բոլոր վեհապետները, հեռագիրներ ուղղելով Էտուարտ թագաւորին, ցաւակցութիւն յայտնեցին քրոջը մահուանը առթիւ։

Պերլին.—Աւստրիոյ ու Ռուսիոյ կայսերները պատուիրակութիւններ պիտի ղրկեն՝ Ֆրէտէրիք մայր կայսրուհիին յուղարկաւորութեանը ներկայ գտնուելու համար։ Ուրիշ երկիրներ ալ պատուիրակութիւններ պիտի ղրկեն։

Աթէնք.— Լրագիրները ցաւակցական հրատարակութիւններ կ'ընեն Յունաստանի Կոնստանդիանոս իշխանին զոքանչին՝ Ֆրէտէրիք մայր կայսրուհիին մահուանը առթիւ։

—Էքս-լէ-Պէնէն առնուած հեռագրի մը նայելով Յունաց թագաւորը, Ֆրէտէրիք մայր կայսրուհիին մահը իմանալուն պէս, ցաւակցական հեռագիրներ ուղղեր է Գերմանիոյ կայսեր եւ Անգլիոյ թագաւորին, ինչպէս նաեւ իր որդւոյն Կոնստանդիանոս իշխանին ու հարսին՝ Սոֆիա իշխանուհիին։ Յունաց թագաւորը Պերլին պիտի երթայ յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուելու համար։

Պերլին.— Ֆրէտէրիք մայր կայսրուհիին հոգեվարքը շատ թեթեւ էր. ժամ 5. 15ին հոգին աւանդեց։ Վիլհէլմ կայսրը ու անդրանիկ զաւակը ներկայ էին։

—Անգլիոյ թագաւորը, իր քրոջը մահուանը առթիւ, ետ կեցաւ մտադրուած ուղեւորութիւններէն։

Հռոմ.— Իտալիոյ թագաւորին կողմէ Աոսթէի դուքսը ներկայ պիտի գտնուի Ֆրէտէրիք մայր կայսրուհիին յուղարկաւորութեան։

Պերլին.— Հանգուցեալ մայր կայսրուհիին մարմինը զմռսուելով Պերլին պիտի տարուի. թէեւ յուղարկաւորութիւնը Պերլինի մէջ կատարելու մտադրութիւն կայ, սակայն այդ մասին դեռ վերջնական որոշում մը տրուած չէ։ Ֆրէտէրիք մայր կայսրուհին, մեռնելէ առաջ, փափաք յայտներ է որ դիակը թաղեն իր ամուսնոյն Ֆրէտէրիք կայսեր քովը։

ՃԱՇԱՐԱՆ

Խօհարար Նազարէթ աղա որ Մեծ Շուկայի Խավլար խանին մէջ 5 տարի է ի վեր ճաշարան մը կը բանեցնէր, մեծապէս գոհ թողլով իր յաճախորդները, այս անգամ Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոցը, թիւ 108 խանութը փոխադրուած է, եւ ըստ առաջնոյն համեղ եւ աժան կերակուրներ կը պատրաստէ, մեծ խնամք տանելով մաքրութեան մասին։

14—15

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ կայս. Գանձարանին Խաս Օտա Քէթխիւտասը Հաճի Մէհմէտ էֆ.ի և նոյն Գանձարանին առաջին քարտուղար Պէքիր Սըտգը պէյի:

—Ակնակուռ Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Մէքթէպլըլարի Ալայէմէտ իւրխանին: Առաջին կարգի Մէճիտիէ՝ Ռէսաի Հէնրի Լթ. իւլխանին:

—Առաջին կարգի Օսմանիէ՝ երկաթուղիներու վարչութեան անօրէն Խայրի պէյի և առաջին կարգի Մէճիտիէ՝ առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան օգնական Ճէմալ պէյի:

—Առաջին կարգի Շէֆգաթ՝ Մէքլէնպուրկի դքսուհիին:

—Լիւալըքի աստիճան շնորհուած՝ զինուորական բժիշկ գնդապետ Մէհմէտ Ֆախրի պէյի:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— Ռուսիոյ մայր կայսրուհիին անուան տօնախմբութեանը առթիւ, Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ միջեւ կնքուած առեւտրական դաշնագրութեան համար, կայս. Իրատէ մը հրամայեց վաւերացնել և փոխանակել:

ԻՏԱԼԻՈՅ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Օսմ. կառավարութիւնը հաւանեցաւ Քարպօնարօ Մալասփինա մարքիզին անուանմանը՝ իբրեւ իտալական դեսպան Կ. Պոլսոյ:

ՄՈՒՍՈՒԼԻ նոր կուսակալ Նազըմ պէյ իր պաշտօնատեղին ժամանեց:

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ օրէնսդիր ճիւղը որոշեց թէ յանցանքով և ուրիշ պատճառներով մինչեւ մէկ ամսուան բանտարկութեան դատապարտուած անձերը եթէ մուխթարութեան և ծերերու ժողովի անդամութեան կոչուին, այդ պարագան արգելք մը չի կրնար ըլլալ:

ԿԱՏԱՂՈՒԹԵԱՆ ախտին համար, ինչպէս յայտնի է, դարմանատուններ պիտի հաստատուին Դամասկոսի, Եէմէնի, Պաղտատի, Երզնկայի և Մանասթըրի մէջ: Պաղտատի մէջ այդ դարմանատան կառուցումը աւարտելու մօտ է. պէտք եղած գործիքներու ծախքը տեղական հասոյթներէն հոգացուած ըլլալով, Ելմտական նախարարութիւնը 30հ. ոսկի միայն պիտի յատկացնէ պաշտօնեաներու թոշակին և ուրիշ ծախքերու համար:

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ, անցեալ շաբթու, Ներկայ տարուան նոր բերքէն 2,814 սնտուկ Սուլթանիէ խաղող ղրկուած է Անգլիա: Մինչեւ հիմա նոր բերքէն 2 հազար 400 կենդինար Սուլթանիէ խաղող Իզմիրի հրապարակը տարուեր և 1400ը ծախուեր են:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութեան ընդհանուր հաշուակալ Րագըմ պէյ որ Էտիրնէ ու Սէլանիկ գացած էր, տասանորդի վարձակալութեանց համար, երէկ Կ. Պոլիս ժամանեց:

ԹՆԴԱՆՕԹԱՐԱՆԻ գործարաններուն մէջ շինուած թնդանօթները Չաթալճայի մէջ պիտի փորձուին Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը՝ օգոստոս 19:

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ.—Տոքդ. Պիչ երէկ Գավագ գնաց և ուշէ անցուց տեղւոյն մաքրանոցը: Այսօր ալ, Պոնկոսպի փաշայի հետ պիտի այցելէ Վոսփորի բոլոր գիւղերը:

—Հանրային առողջապահութեան քննիչները գրաւեցին կարգ մը խանութներու մէջ և շրջուն օշարակավաճառներու ծախած օշարակները՝ ելակի, հաղարջի և այլն: Բժշկական վարժարանին քիմիագէտները տարրալուծումի կատարելով, հաստատեցին թէ այդ օշարակ ըսուածներուն մեծ մասը պարզ շաքրի ջուր են՝ «անիլին»ով գունաւորուած, նաեւ կը պարունակեն «ասիտ սիթրիք» կամ «ասիտ թարթրիք»: Համն ալ արհեստական համերով տրուած է:

—Քաղաքապետութեան Խորհուրդին քիմիագէտները հաստատեցին թէ «բուսական ու զովացուցիչ բրինձի փոշի (բուտրա)» անունով ծախուած փոշիները սովորական խառնուրդ մը են նշայի ու գաճի: Մանաւանդ այս վերջինը շատ վնասակար է, վասն զի մորթին ծակոտիկները կը գոցէ:

ԲՈՐ ՍԱՅԻՏԻ մէջ, կիրակի օրը, ժանտախտէ դէպք մը ու մահ մը պատահեր են:

ՍԻՒՐԷՅԵԱ ՊԷՅ, որ պետական Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ, օրէնսդիր ճիւղին մէջ պաշտօնի կոչուած է:

ՇԱՐՔԻՅԷԻ գայմագամ Անաստաս էֆ. կ'ըսէ Հագիգաթ, որ աղջիկ մը պատիւը բռնաբարած ըլլալուն համար ամբաստանուած է, Կէլիպոլիի պատժական ատեանին առջեւ պիտի դատուի:

ՔԵԱՂԸՏԽԱՆԷԻ հովիտէն Կ. Պոլիս ջուր բերելու համար աշխատութիւնները փութով առաջ կը տարուին, որպէս զի Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը ամբողջացած ըլլան: Մինչեւ 18,000 մէթր երկայնութեան վրայ խողովակներ դրուած են զանազան ակերու և Ճէնէնքէյի մեծ աւազանին մէջտեղը: Ջուրերու փոխադրութեան ծառայելիք մեքենաներուն համար շէնք մը կը կառուցուի: Ներկայ տաք ու չոր եղանակին մէջ իսկ վերոգրեալ աւազանին և ուրիշ ընդունարաններու մէջ 1200 խորանարդ մէթր ջուր կայ, ինչ որ ցոյց կու տայ այդ կողմի ջուրերուն առատութիւնը:

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարարութեան Խորհուրդը [illegible] մեքենաներ հաստատելու մասին առնուած արտօնագիրը և պիտի տեղեկագրէ Բ. Դրան: Այդ մենաշնորհը ուզած էր, ինչպէս կը յիշուի, անգլիացի Պ. Պէյլըր:

ՀԱՆՔԵՐԸ.—Մոնիթէօռ խօսելով հանքերու նոր կանոնագրին վրայ, կ'ըսէ թէ անոր հրատարակութենէն ի վեր նահանգներէն շատ մը անձեր Կ. Պոլիս կու գան, իրենց հետ բերելով զանազան հանքերու նմոյշներ: Մոնիթէօռ կը յուսայ թէ օսմ. երկիրները հանքի կողմէ հարուստ ըլլալով, նոր կանոնագրին ընծայած դիւրութիւնները շատ նպաստաւոր և օգտակար պիտի ըլլան:

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ.—Պրուսայի ու Գասթէմունիի նահանգներուն և Երուսաղէմի գաւառին մէջ վերջին քանի մը ամիսներուն ծնունդները մահերէն աւելի եղած են:

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐ.—Յուլիս 2ին Թոքատի մէջ տեղացած անձրեւներէն հեղեղներ գոյանալով Ֆաթիմէ անուն 18 տարեկան կին մը ջուրը ինկեր և դժուարութեամբ ազատուեր է. Թէեւ հարկ եղած դարմանները եղեր են, սակայն կեանքը վտանգի մէջ է:

—Անցեալները Էրզրումի Րէֆահիյէ գաւառակին Պէչկէօյ անուն տեղը և Միւլքը Շէրիֆ գիւղին կողմերը տեղացած անձրեւներէն հեղեղներ գոյացեր և հունձքերու ու բնակարաններու վնասեր են: Բառատանի չափ խոշոր ու քրիստոնեայ ուղեւորներ հեղեղներուն միջէն ազատուեր են ոստիկան-զինուորներու կողմէ:

ՅՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքը որոշեց նորոգել Ֆէնէրի Պատրիարքարանը որ քանի տարիէ ի վեր նորոգութիւն չէ տեսած: Այդ առթիւ հանգանակութիւն մը պիտի կատարուի ունեւոր դասակարգէն: Ընդհանուր ծախքը հինգ հազար ոսկի կը հաշուուի: Նորոգութեան առթիւ յաւելումներ ալ պիտի ըլլան Պատրիարքարանի շէնքին վրայ:

ԿԷԼԻՊՈԼԻԷՆ կը գրեն թէ անցեալ ուրբաթ օր հանդիսաւորապէս կատարուած է բացումը այն յիշատակարանին որ կառուցուած է Խրիմի պատերազմին մեռնող Ֆրանսական հինգ հազար զինուորներու գերեզմանին վրայ: Ֆրանսական դեսպանատան Վոթուր պահականաւը այս միջոցին Կէլիպոլը գտնուելով, հրամանատարը իր սպաներուն ու նաւազներուն հետ ներկայ գտնուեր է հանդէսին: Օսմ. զինուորներու ջոկատ մը՝ նուագածուներու խումբի մը առաջնորդութեամբ՝ նաւամատոյցէն ընդունեց է Ֆրանսական զինուորները: Համիտիէ քայլերգը ու Ֆրանսայի ազգային երգը նուագուեր են. Ներկաները երեք անգամ «Բադիշահըմ չոք եաշա» գոչեր են: Վոթուրի հրամանատարը բանախօսութիւն մը արտասաներ է: Յիշատակարանին վրայ դրուեր է պսակ մը՝ Ֆրանսական դրօշին գոյնով ժապաւէնով մը: Հոգեհանգստեան աղօթքէ մը ետքը Վոթուրի նաւազները երեք անգամ հրացան պարպեր են: Կէլիպոլիի կառավարիչ Իպրահիմ Սարիմ պէյ, զինուորական հրամանատար Իսմայիլ փաշա և ուրիշ պաշտօնատարներ:

ՊՈՒՔՐԷՇԻ միջազգայնական աշխատանոցին անօրէն տոքդ. Վիքթոր Պապէշ, երէկ, մայրաքաղաքս ժամանեց, գիտական ուսումնասիրութիւններ կատարելու համար: Կայս. Իրատէ մը հրամայեց ամէն դիւրութիւն ընծայել այդ բժիշկին:

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Անցեալ տարի Թոքարէն Եւրոպա ղրկուած են 6,000 կենդինար բամպակ: Մինչեւ 1881 տարեկան 60—80,000 կենդինար բամպակ կ'արտածուէր Թոքարէն:

—Եգիպտական կառավարութեան կողմէ պատրաստուած վիճակագրութենէ մը կ'երեւայ թէ մինչեւ 1900ի վերջը Գահիրէի բնակիչներուն թիւն է 501,406, Աղեքսանդրիոյ՝ 263,967, Թանթայի՝ 53,379, Տամիէթի՝ 36,826 Մանսուրայի՝ 33,344, Մէհալայի՝ 31,216, Տամանհուրի՝ 30,951, Զագազիգի՝ 29,548, Բոր—Սայիտի՝ 28,906, Մէնուֆի՝ 20,324, Շէպին—էլ—Քոմի՝ 14,819 և Ռոզէթի՝ 16,946: Աղեքսանդրիոյ մէջ կան 46,620 Եւրոպացիներ, Գահիրէի մէջ՝ 33,320, Բոր—Սայիտ՝ 10,960, Իսմայիլիա՝ 1,794, Սուէզ՝ 2,449 և Ստորին Եգիպտոսի զանազան քաղաքներուն մէջ 6,829:

ՍՈՖԻԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ Հիլտըպրանտ դեր-ծովակալին հրամանատարութեանը տակ գտնուած ռուս նաւատորմիղը որ Քէօսթէնճէ կը գտնուի, Վառնայի նաւահանգիստն ալ պիտի այցելէ: Պուլկարիոյ նախարարապետը և ներքին ու պատերազմական նախարարները Վառնա պիտի երթան՝ ռուսական դեր-ծովակալը ընդունելու:

ՎԻԷՆՆԱՅԷՆ Կ. Պոլիս գարեջուր բերողները, կ'ըսէ Սերվէթ, աղերսագիր մը մատուցանելով ձեռնհաս պաշտօնարանին, խնդրեր են որ գարեջուրի տակառներուն մէկ քանին միայն քննուին մաքսատուներու մէջ, և ոչ թէ ամբողջութիւնը:

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Իտալիոյ դեսպանատան առաջին Թարգմանին տունէն՝ Բերա Եէնիշէհիրի փողոց, կարեւոր գողութիւն մը կատարուեցաւ: Տանը սպասուհին յաճախակի կ'ընդունէր այցելութիւնը Ճիովանի անուն Հելլենացիի մը իբրեւ իրեն ազգականը: Իւրաքանչիւր այցելութենէն ետքը արժէքաւոր առարկայ մը կ'անհետանար տունէն: Վերջապէս Ճիովանի, տանեցիներուն բացակայութենէն օգտուելով, դրամարկղը խորտակեր և պարունակած ամբողջ արժէքաւոր առարկաները՝ ոսկի ժամացոյց և ոսկէ ու արծաթէ զանազան առարկաներ՝ գողցեր է:

—Տասնըհինգ օրէ ի վեր, կ'ըսէ Մոնիթէօռ, Վերին Վոսփորի զանազան տեղերը գողութիւններ կը կատարուին: Եէնիքէօյի մէջ բարձրաստիճան զինուորականի մը, Նահում ընտանիքին, Օրթագիւղ-Գոչ վաճառատան ընդհանուր հաշուակալին, Պ. Հիւպշի և ուրիշներու տուներէն գողութիւններ կատարուած են:

SIROP & VIN DUSART

Շատ մը հիւծախտաւորներ, որոնց մէկ թոքը բոլորովին փտած էր, Սիրօ և Վէն Տիւզարով բժշկուեցան, երբ անոնց առնելով հուժ մըն:

ՏՈՔԹ. ՏԷԼԷՃԷՆ
Բարիզի Համալսարանէն

ԱԶԴ

Հետեւեալը մեզի ղրկուած է Լէ Բրովէնս Ռէիւնի ապահովագրական Ընկերութեան Պրիւսէլի կեդրոնատեղիէն, հրատարակութեան խնդրանօք.—

«Կ. Պոլսոյ մէկ քանի Թերթերը առենէ մը ի վեր անհիմն լուրեր կը հրատարակեն մեր ընկերութեան դէմ: Ներկայիս կուգանք յայտարարելու հրդեհի դէմ մեր ընկերութեան ապահովագրողներուն թէ Պ. Արշակ Ոսկեանի միջոցաւ կատարուած բոլոր ապահովագրութեանց համար պատասխանատու ենք, թէեւ այս տարուան մայիս 20էն ի վեր նոր ապահովագրութիւն չենք ընդունիր: Նաեւ կը ծանուցանենք հանրութեան թէ Պ. Արշակ Ոսկեան մեր ընդհանուր գործակալն է մինչեւ այն ատեն երբ մեր ապահովագիրներուն պայմանաժամը լրանայ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ:»

ԼԷ ԲՐՈՎԷՆՍ ՌԷԻՒՆԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Ընդհանուր տնօրէն
Ժ. Պ. ՌՈՒՈՒՋ

1 օգոս. 1901 Պրիւքսէլ 2—2

Ազգային Լուրեր

Պ. Լեւոն Սրապեան հետեւեալը կը գրէ մեզ Տիարպէքիրէն.— «Տխուր զուգադիպութեամբ մը, այս պահուս Արեւելքի հաղորդելու հարկին տակ կը գտնուիմ՝ մահը Տօքթ. Յակոբ Թաշճեանի, որուն քանի մը տող կը նուիրէի անցեալ օրերս այս էջերով (Արեւելք թիւ 4665): Կրնաք երեւակայել, կրած տարօրինակ տպաւորութիւնս այս ցաւալի անակնկալին հանդէպ, որուն գոյժը ինծի կը հասնի այն պահուն, երբ առանց ամենափոքր կասկած մը ունենալու Թաշճեանի առողջութեան վրայ, անոր դիմաստուերը ղրկած կ'ըլլամ Արեւելքի: Յունիս 18ին, Բղիի մէջ հոգին աւանդած է այս կարեւոր և համբաւաւոր մարդը,— Գիտուն, լեզուագէտ ու փիլիսոփայ ծերունին, որուն հազուագիւտ ձիրքերուն վրայ քանի մը խօսք ըրած ենք Արեւելքի մէջ, ինչպէս ըսինք: Ցաւակցութիւնը կատարուած է նմանը քիչ անգամ տեսնուած շքով, և դագաղին հետեւեր է խուռն բազմութիւն մը, ուր գտնուած են նաեւ կառավարական պաշտօնատարներ և Թուրք երեւելի անձեր: Դամբանականներ կարդացուեր են մէկ քանիներու կողմէ: Թաշճեան իր բոլոր ունեցածը կը կտակէ իր նախկին աշակերտներէն մէկուն: Աւելորդ է նկարագրել և մանրամասնել Բղիի ժողովրդական ամէն խաւերուն մէջ այս պահուս տիրող ցաւագին տպաւորութիւնները: Տօքթ. Թաշճեանի մահուան կսկիծը սովորական անձուկ շրջանակի մը մէջ չէ որ կը սահմանափակուի, և Բղիէն դուրս բոլոր զինքը ճանչցողներն ալ խորունկ սուգի բաժին մը պիտի ունենան այս մեծ կորուստին հանդէպ: Որովհետեւ, ամբողջ Բղիի — և թերեւս շրջականներուն ալ — բնակչութեան մէջ միակ անձը կը մնար ան՝ որ իր բազմակողմանի հմտութեամբ և զուտ գիտական հիմերու վրայ խարսխուած իր կուռ, հասուն և ընդարձակ գաղափարներով, (ինչպէս գրած ենք նախապէս): Մտադիր ենք գրել իր ընդարձակ կենսագրութիւնը, որ իր ապրած միջավայրին մտաւորական անցեալին ու զարգացման տեսակէտով բաւական ուշագրաւ հանգամանքներ կրնայ ունենալ. ուստի առայժմ այսքանը բաւ կը համարինք:»

—Ռուսճուքէն կը գրեն մեզ 12 յուլիս Թուականով. «Նոր աղքատախնամը իր առաջին համարատուութիւնը ըրաւ, ուրկէ կը տեսնուի որ 8 ամսուան մէջ ան առանց նախորդէն բան մը ստացած ըլլալու, 1600 Փր. հասոյթ ունեցած է ու նոյնքան ալ ելք, որոնք արուած են բազմաթիւ անկարողներու զանազան ձեւերով: Հաշուեկշիռին մէջը աղքատախնամը իր գանձումներուն աղբիւրները ու վճարումներուն տեղերը խառնած կերպով գրելէ վերջը՝ տակը տողով մը աւելցուցած է նաեւ որ հաշւոյն մանրամասնութիւնները փափաքողներուն տրամադրութեանը տակ կը դրուին. Այս հաշւոյն մէջ երեւցած բաւական խոշոր հասոյթը և անոր ամբողջական ելքը, ինչպէս և այն համարձակ հրաւէրը, որուն համեմատ իւրաքանչիւր հայ պիտի կրնայ տեղեկանալ հաշւոյն մանրամասնութիւններուն՝ արդէն բաւական գրաւական մըն են նոր աղքատախնամին օգտակար գործունէութեանը մասին. բայց չէ՞ք ուզեր միթէ զարմանալ ու անհաւատ ըլլալ եթէ ըսեմ ձեզ որ հասոյթի ու ծախսումի առաւելութեանով և առանձին համարձակ համարատուութեանով իր նախորդին վրայ գերազանց առաւելութիւն մը ներկայացնող մարմինին գործունէութենէն ոմանք շատ դժգոհ մնացին, և իրենց դժգոհութիւնը յայտնեցին ալ շատ յատկանշական խօսքերով թէ «ի՞նչ օգուտ, շատ սակ ժողվեր են բայց շատ ալ ծախսեր են. մնացած բան չկայ: Ահա ասոնք այն մարդիկն են որոնց խելքը դրամ աւելցնելէն անդին չանցնիր: Ասանկներուն համար աւելի աղէկ է քանի մը ոսկի սնտուկը աւելի բարդ ունենալ, որպէս զի զայն յետոյ սեղանաւորական հաստատութեան մը պէս աս ու ան հաշուին փոխ տան և տարիներ վերջն ալ կորսնցնեն: Իմ մասիս նոր աղքատախնամին այս գործունէութենէն շնորհակալ ըլլալով կը յանձնարարեմ որ այս ճամբէն չշեղի այսինքն աշխատի որ շատ գանձէ ու միանգամայն աշխատի որ բոլոր գանձումները սպառէ, ինչ որ սակայն իրենց այս գործունէութիւնը կրկնապատիկ պիտի արդիւնաւորէ և աւելի մեծ արժանիք մը պիտի ընծայէ իրենց. խնդիրը գիտնալ ու փնտռելն է թէ ո՛ւր պէտք է տալ և ո՛ւր պէտք է չտալ:»

—Կրօն. Ժողովը երէկ գումարուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքեպ. Յովհաննէսեանի: Ժողովը ազգ. Թերթերէ տեղեկանալով որ Ամասիոյ և ուրիշ Վիճակի մը մէջ, բողոքական քարոզիչներ հրաւիրուած և քարոզ խօսած են Հայ եկեղեցւոյ մէջ, և որովհետեւ ժամանակ առ ժամանակ շրջաբերականներով արգիլուած է ոչ թէ օտար, այլ նոյն իսկ Հայ եկեղեցւոյ դասէն ուսումնական աշխարհականներուն եկեղեցւոյ մէջ քարոզ կամ ներբող խօսիլը, հետեւաբար որոշուեցաւ նոր շրջաբերականով մը կրկնել սոյն արգելքը:—Ժողովը իր երէկուան նիստին մէջ զբաղեցաւ 13 ամուսնական խնդիրներու քննութեամբ և կարգադրութեամբ: Ս. Պատրիարքը շնորհաւորութիւններ ընդունելու համար զբաղած ըլլալով, չկրցաւ նախագահել Կրօն. Ժողովոյ նիստին:

—Նպաստից Յանձնաժողովը երէկ նիստ ընելու հրաւիրուած էր, բայց շնորհաւորութեանց պատճառաւ այս գումարումը չկրցաւ տեղի ունենալ: Անցեալ նիստին մէջ արուած որոշման համեմատ, գաւառական որբանոցներու տեղ հաստատուելիք արհեստանոցներու ծրագիրը մէկ մէկ օրինակ իւրաքանչիւր անդամի ղրկուած է, որպէս զի իրենց կարծիքը նշանակեն և ժողովին բերեն, ըստ այնմ վերջնական ձեւ մը տալու համար այս ծրագրին:

—Տասերկու Մարգարէներու տօնախմբութեան և Ս. Պատրիարք Հօր անուան տօնին առթիւ, երէկ առտու, Մայր եկեղեցիի մէջ պատարագ մատոյց Խոսրով Ծ. Վ. Պէհրիկեան: Եկեղեցական արարողութեանց աւարտումէն յետոյ, Ս. Պատրիարքը, Պատրիարքարանի ընդունելութեան մեծ դահլիճին մէջ ընդունեց իր անուան առթիւ եղած շնորհաւորութիւնները: Մայր վարժարանի աշակերտները, առաջնորդութեամբ իրենց տնօրէնին և ուսուցիչներուն, Պատրիարքարան երթալով շնորհաւորեցին Ս. Պատրիարքը և այս տարուան շրջանաւարտներէն մէկն ալ ուղերձ մը կարդաց Ս. Պատրիարք Հօր ուղղուած: Յետոյ աշակերտները երգեր երգեցին, որոնց շաքար բաշխուեցաւ: Ս. Յակոբայ որբանոցին աշակերտներն ալ Պատրիարքարան գալով՝ յատուկ ուղերձով մը շնորհաւորեցին Ս. Պատրիարքը: Ն. Սրբազնութեան անուան տօնախմբութիւնը շնորհաւորելու համար Պատրիարքարան եկած էին նաեւ Տ. Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Սուքիասեան, Տ. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս Յովհաննէսեան Տ. Վահրամ Մանկունի, Տ. Գաբրիէլ Ճէվահիրճեան, Տ. Հմայեակ Դիմաքսեան, Տ. Մկրտիչ Վեհապետեան, Տ. Եղիշէ Ազաւունի, Տ. Գէորգ Երէցեան, Տ. Յովհաննէս Արշարունի եպիսկոպոսները, բազմաթիւ վարդապետներ ու քահանաներ: Աշխարհական դասէն ներկայ էին վարչական Ժողովներու, տեսուչ Խորհուրդներու, Հոգաբարձութիւններու և Թաղ. Խորհուրդներու անդամները, Ազգ. Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնը: Շնորհաւորութեան համար Պատրիարքարան եկան նաեւ Յունաց Պատ. Փոխ. Տ. Խրիսոսթոմոս և Ջոլաքիտէս էֆ., հայ-Հռոմէականաց Պատր. փոխանորդ Արփիարեան արքեպիսկոպոս, ընկերակցութեամբ կաթողիկոսական քարտուղար Գէորգ Ծ. Վ. Թէրզեանի, հայ Բողոքականաց ազգապետ Յակոբ էֆ. Պօյաճեան, Պուլկարաց Էկզարքին փոխանորդը և գործակատարը, Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութենէն Հայր Մենեվիշեան և Հայր Գալէմքեարեան և Հելլէն դեսպանատան թարգմանը: Կրօնական գործոց տեսուչ Ջիվէր պէյ իր կողմէ պաշտօնատար մը ղրկելով՝ շնորհաւորած էր Ն. Սրբազնութեան անուան տօնը:

—Փոխանորդարանէն շրջաբերական մը ղրկուեցաւ երէկ Պոլսոյ ատաղ. քահանաներուն և Թաղ. Խորհուրդներուն, որով կը ծանուցուի թէ Ս. Պատրիարքին հրամանաւ, անցեալ առաջին պսակէն ի վեր աչքութեան մարդահամարի վարչութեան կը տրուին ամուսնութիւններու ցուցակները, մասնաւոր իլմուխապէրներով, հին սովորութեան համեմատ: Բայց որովհետեւ մարդահամարի վարչութիւնը հիմայ «Օսմանիէ Թէզքէրէ»ները պահանջած է, որպէս զի նախ ամուսնացողներու տեղափոխութեան և ապա ամուսնութեան արձանագրութիւնը կատարէ, քանի որ ամուսնացողներու շատերը այժմէն բնակիլ այն թաղերը, ուր մարդահամարի տանն արձանագրուած են և անհրաժեշտ է այդպիսիներու տեղափոխութիւնը կատարել, ուստի Փոխանորդարանը կը ծանուցանէ քահանաներու և Թաղ. Խորհուրդներու որ ասկէ վերջ փեսացուներու և հարսնցուներու տեղափոխութեան այդ գործողութիւնները պիտի կատարուին այն տուներու վրայ, ուր տեղի պիտի ունենան հարսնիք և ապա առներէջները պիտի ներկայանան Պատրիարքարան՝ պսակի հրամանագիր առնելու համար, հակառակ պարագային հրամանագիր չպիտի տրուի: Նոյնպէս կարգ մը Թաղ. Խորհուրդներէ գանգատ եղեր է թէ, մինչդեռ փեսացուներու առներէջները, անոնց բնակած Թաղերու Թաղ. Խորհուրդներէն ծանուցագիրներ կ'առնեն, բայց պսակագրութիւններէն վերջը չեն յանձներ պսակահալը Թաղ. Խորհուրդներու, որով Թաղային արձանագրութիւնները կամ բնաւ չեն կատարուիր կամ կանոնաւոր չեն ըլլար, ուստի Փոխանորդարանը կը պատուիրէ որ ասկէ վերջ ճշդիւ գործադրուին հրահանգին տրամադրութիւնները բոլոր քահանաներու և Թաղ. Խորհուրդներու կողմէ: Այդ տրամադրութիւններու չհամապատասխանող ծանուցագրով ներկայացուած նշանախօսութեան գործողութիւնները չպիտի կատարուին և պատասխանատու պիտի նկատուին այն առներէջները և Թաղ. Խորհուրդները որ այդ զանցառութեան մէջ գտնուած են:

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Վաղամեռիկ Օր. Նուարին Մ. Շահպազեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս Միհրան էֆ. Ղազարոսեան:

Հեռագիր Այսօրուան

(Աժանս օբ Քոնսթանթինոբըլ)

ՄԱՀ ՖՐԵՏԵՐԻՔ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻԻՆ

ՊԷՐԼԻՆ, 6 օգոստոս.— Գերմանիոյ պաշտօնաթերթը հրամանագիր մը կը հրատարակէ, որ վեց շաբթուան ընդհանուր սուգ կը պատուիրէ:

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ

ՍԻՆԱՅԻԱ, 6 օգոստոս.—Ռումանիոյ Թագաւորը ու Թագուհին իրենց ներկայութեամբ ընդունեցին ռուսական Հիլտըպրանտ դեր-ծովակալը որուն ի պատիւ յետոյ սեղան մը տրուեցաւ: Կարոլ Թագաւորը բաժակ պարպեց Ռուսիոյ կայսեր ու կայսրուհիին կենացը. ըսաւ թէ դեր-ծովակալին Սինայիա ղրկուելուն մէջ նոր գրաւական մը կը տեսնէ՝ Ռուսիոյ ու Ռումանիոյ բարեկամական յարաբերութեանց աւելի զօրանալուն, որուն ինք՝ Կարոլ Թագաւորը՝ մեծ կարեւորութիւն մը կու տայ: Դեր-ծովակալը պատասխանեց՝ բաժակ պարպելով Ռումանիոյ վեհապետին և արքայական գերդաստանին համար: Ռուս սպաները Քէօսթէնճէ դարձան:

ԻՏԱԼԻԱ

ՀՌՈՄ.— Բարիզի իտալական դեսպանատան խորհրդական Պ. Բոլացցօ Սոֆիայի դիւանագիտական գործակատար կարգուեցաւ, փոխանակ Պ. Սիլվէսթէլլի որ նոյն պաշտօնով Պէքին փոխադրուեցաւ:

ՖԷՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆԸ

ՇԻՄՆԷՑ.— Պուլկարիոյ իշխանը այս առտու հոս հասաւ և անմիջապէս Սէնթ-Անթօն ուղեւորեցաւ, ուր ընդունեցաւ իր մօրը՝ Քլէմանթին իշխանուհիին և եղբօրը՝ Ֆիլիփ իշխանին կողմէ:

ԺԱՆՏԱԽՏ

ՍԻՏՆԷՅ.— Այսօր հոս ժանտախտէ մահ մը պատահեցաւ: Զգուշական միջոցներ ձեռք առնուեցան:

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ.—Լորտերու Ժողովին մէջ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լանստաուն, Չինու կացութեան վրայ խօսելով, ըսաւ թէ կառավարութիւնը կը պաշտպանէ Անգլիոյ շահերը. նաեւ թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը պիտի ջանայ խաղաղասէր լուծում մը տալ՝ Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ եղած խնդիրներուն:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԷՐԼԻՆ.—Նորs Տայչ Ալկեմայնէ Զայթունկ կ'ըսէ թէ Ալզաս Լորէնի նախարար Պ. Բութքամէրի հրաժարականը ընդունուեր է: Անոր պիտի յաջորդէ Շլէզվիկ-Հոլշթայնի գերագոյն նախագահը Պ. Ֆոն Քէօլլէր:

ԱՐԿԱԾ ՄԸ

ՖԻԼԱՏԵԼՖԻԱ.— Արկածի մը հետեւանքով հինգ տուներ փլան, տասը հոգի մեռան և քսանն ալ վիրաւորուեցան:

(Աժանս Նասիոնալ)

ՄԱՀ ՖՐԵՏԵՐԻՔ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻԻՆ

ՔՐՈՆՊԷՐԿ, 6 օգոստոս.— Ֆրետէրիք մայր կայսրուհիին մարմինը զմռսուեցաւ. կը հանգչի շքեղ մահճակալի մը վրայ, շրջապատուած սպիտակ վարդերէ զորս հանգուցեալը շատ կը սիրէր: Յուղարկաւորութեան օրը տակաւին որոշուած չէ: Մարմինը պիտի թաղուի Բոցտամի մէջ Ֆրետէրիք կայսեր քովը:

ԼՈՆՏՈՆ.— Էտուարտ Թագաւորը եւ Ալեքսանտրա Թագուհին վաղը Գերմանիա պիտի ուղեւորին, Ֆրետէրիք մայր կայսրուհիին յուղարկաւորութեանը ներկայ գտնուելու համար:

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ.—Բէքինէն կը հեռագրեն թէ Չինու հետ հաշտութեան բրոթոքոլին ստորագրութիւնը որ այսօր պիտի կատարուէր, յետաձգուեցաւ՝ Անգլիոյ հաւանած չըլլալուն համար:

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ

ՍԻՆԱՅԻԱ.—Ռումանիոյ Թագաւորը ու Թագուհին սեղան մը տուին ի պատիւ Հիլտըպրանտ դեր-ծովակալին՝ հրամանատար ռուս նաւաբաժնին: Բարեկամական բաժակաճառեր փոխանակուեցան:

ՔՐԻՒԿԷՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

ԼԱ ՀԷ.—Քրիւկէր նախագահը մտադրութիւն յայտներ է՝ նոյեմբերին Ֆրանսայի հարաւային կողմը երթալու:

ՑՈՐԵՆԻ ԳԻՆԸ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Ցորենի գիները բարձր էին: Վերջին գինն էր 76.50:

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

յամ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Օ.	26	37
Ամէնէն բարձր գին	»	26	38 1/2
Ամէնէն վար գին	»	26	36
Բուլկար Երկթ. գաց.	Ֆր.	103	75
Ամէնէն բարձր գին	»	104	25
Ամէնէն վար գին	»	103	37

ԲԱՑՈՒՄ 25 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Բ. Կ.	26	34
Բուլկար Երկաթուղի	Ֆր.	103	25
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		13	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քաղաք. Թիւնէլ ՕՍԻՃ.		0	10
Օսմ. Օխ. Տանծ է Հալէպ		0	12
Օսմ. Եղաշ. Ընկ.		3	85
Թրամուէյ բաժնեթ.		5	80
» Ծախատուն		191	75
« պարգևա.		476	—
Քաղաք Կ. Պոլսոյ		461	—
Թոմպաքայ		82	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի ամիս	Ղրշ.	109	17 1/2
» » » չէք	»	110	17
Բարիզ » »	Ֆր.	23	—
» » » չէք	»	23	19
Պէրլին անտասկաս չէք	Մարք	18	55
Վիէննա չէք	Ֆիօր.	21	78

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	20
Անգլիական ոսկի	»	110	03
Բօլ Իմփէրիալ	»	90	30
Քրիմէյ	»	[illegible]	03
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	08
Մէճիտիէ	»	102	—
Ռուսական Իմպէրիալ	Օ. Օ.	8	58

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 Օգոստոս

Անգլիական Քոնսոլիտէ	93	43
Օսմանեան Թուղթ սէրի Բ.	49	50
Օսմանեան Թուղթ սէրի Դ. բաց.	24	50
Օսմանեան Թուղթ սէրի Դ. գոց.	24	37
Օսմանեան Պանքա	11	12
Ռուսական 1890	99	50
Հելլենական 5 %	39	—
» Մօնօբօլ	43	50
Պուլկարական 1888	82	—
Խտիւեան Ունիֆիէ	106	25
Տոմէնիալ	104	25
Թոմպաքայ	3	32
Այտընի երկաթուղի	12	75
Փոխառութիւն	23	30

ՓԱՐԻԶ, 6 Օգոստոս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		101	32
» » 3 1/2 %		101	63
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	25	10
) գոց.	»	25	02
» » » Բ.	»	50	80
« « « Գ.	»	27	70
Օսմ. Պանք. Պանքա	Ֆր.	527	—
Օսմանիէ	»	474	—
Բուլկար երկաթուղի	»	104	75
Օսմ. Մաքսատուն	»	516	—
Օսմ. Ռէժի	»	314	—
Աղբօսթէ Թիւրք 4 %		505	—
Խաքար Լիւնէ		1031	—
Քաղաքական Թուղթ	»	96	75
Տնտեսական պարտքին	»	70	60
Թոմպաքայ	»	83	25
Ել. [illegible] վրայ	»	25	190
Պորտուգալ	»	—	3

ՎԻԷՆՆԱ, 6 Օգոստոս

Փոխն. Լէհասնի վրայ	»	229	60
Բուլկարի երկաթուղի	»	98	50
Օսմ. Ռէժի	»	281	—

ՊԷՐԼԻՆ, 6 Օգոստոս

Օսմանեան	»	—	—
Բուլկարիի երկաթուղի	»	99	60
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	100	60
Փոխ. Լէհասնի վրայ 3 ամս.	»	20	256

ՊՐԻՒՍԷԼ, 6 Օգոստոս

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	24	60
Բուլկարի երկաթուղի	103	—

ԱՃՈՒՐԴ

Յառաջիկայ չորեքշաբթի օր, օգոստոս 14, առտուան ժամը 10ին (Ը. Ե.) Պոլսոյ մաքսատան մէջ տեղի պիտի ունենայ աճուրդը 18 հակ բոժոժ մետաքսի (soie grège), թրքական զանազան գորգերու, անձնական գոյքերու և տուփ մը մասթիքի, որ Ֆրանսական Ժեօրժ շոգենաւին նաւաբեկութենէն ազատուած են: Է. ՏԸ ՔԱՍԹՐՕ

Քոմիսէր—Բրիզեօր

Կ. Պոլիս, 5 օգոս. 1901 1—3

ԱԶԴ.— Վկայեալ օրիորդ մը պատրաստ է այցելութեամբ դասեր տալ, հայերէնի, գերմաներէնի, Ֆրանսերէնի, և անգլերէնի և գիտութեանց, խիստ չափաւոր պայմաններով: Դիմել Արեւելքի խմբագրատունը: 4—5

ՕԳՈՒԴԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Սըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888
Պարոնայք Սգող եւ Փոուն,
Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող եմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրուի ձկան իւղն, իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց որոց ախտաբուժական պիտութիւնն ի վաղուց անտի հռչակած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ: ՏՐ. Ս. Օ. ՍԱՎՐԻՄԵՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանի

MIRACULOUS SKIN OINTMENT

ՄՈՐԹԻ ՀՐԱՇԱԼԻ ՍՊԵՂԱՆԻ ՄԸ

Այս սպեղանին, որուն բուժիչ արդիւնքները խիկապէս հրաշալի են, բուսային նիւթերէ պատրաստուած է։ Մինչեւ հիմա հատարակութեան մատուցուած դեղերուն մէջ լաւագոյնն է սոյն տեսակին մէջ։ Սռուցապէս կը բուժէ բոլոր մորթային հիւանդութիւնները։ Իբր ազդեցիկ դեղ կը գործածուի տղոց և չափահասներու աչքի բորբոքման և առհասարակ բորբոքման և բացկեզի դէմ։ Կը բուժէ ամէն կարգի վէրքեր, ինչպէս նաև կեղերը (ulcères), պալարները (չիպան), բորբոքուն ուռերը, ուռոյցքը (tumeur), մորթին դուրս տալը (éruption), խոյլը (սրանա), կուրծքի ցաւերը, ոտքի դառնալը, մէջքի ցաւը, վիզը բռնուիլը, յօդացաւը, մկնացուցցը (tic), յօդակապերու տկարութիւնը, կեղանկը (մարփա), ճղլումները, ճարտուուքները, ճերուրտուքները, արիւներրութիւնը, ցուրտէն առաջ եկած ճաքռտուքները, վէրքերը, ուռած եւ սեւածիր աչքերը, մորթախտը, մատնաշուրթը, փարդախտի ճեղքերը, մորթային ճեղքերը։

Մորթի այս հրաշալի սպեղանին աչքի հիւանդութեանց և վէրքերու համար լաւագոյն սպեղանին է։ Կը գեղեցկացնէ մորթը։ Միշտ օգտակար արդիւնքներ առաջ կը բերէ հետեւեալ հիւանդութեանց մէջ, երբ միւս բոլոր դեղերը և բժիշկները չեն կրնար բուժել զանոնք․ ճերմակոփութիւն (ազգրրան), օձացաւ (երկանց), որբին (բէմբէյի) բորբոսուրիւն, փոքր այտուռներ, կարմրութիւններ, ածելիի վէրքեր եւն․ եւն։

Այս սպեղանին պէտք է գտնուի ամէն տան և նաւերու մէջ։ Իւրաքանչիւր թիթեղէ տուփին գինն է 3 չէյրէ 6 բէշլիք։ Այս սպեղանին յանձնարարութիւն բնողները պէտք է դիմեն ցամաքային Եւրոպայի միակ գործակալ Գ. Էսմէրեան Ֆաբրուաձայի վաճառատունը, որ կը գտնուի Կալաթա-Շիշլի թրամուէյի գիծին կայարանին մօտ, Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, թիւ 95-96։

BAIN ANTIRHUMATISMAL

ՌԻՒՄԱԹԻԶՄԻ ԴԱՐՄԱՆԸ

Զափազանցութիւն չէ, ուշադրութեամբ կարդացէք։

Այլ եւս պէտք չզանգատիք ոչ ռիւմաթիզմէ (յօդացաւ) ոչ ծունկի, բազուկներու, թիկունքի եւն. հովերէ, ցաւերէ ու խիթերէ։ Բժշկական աշխարհին քաջածանօթ Տոքթէօռ Լամօ, այս կարգի հիւանդութիւնները բուժելու համար հնարեց ՀԱԿԱՌԻՒՄԱԹԻԶՄԱՅԻՆ և արիւն շինող՝ ՊԱՆԵՍԻ ԴԵՂ ՄԸ որ ամէնէն սաստիկ ռիւմաթիզմը կարճ ժամանակի մէջ, հիմնապէս կը բուժէ, ԱՌԱՆՑ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ՎՆԱՍԵԼՈՒ։

Ռիւմաթիզմի ամէնէն սաստիկ ցաւերը, առաջին պանեօով զգալապէս կը հանդարտին։ Ամէնէն յամառ, հինցած և անբուժելի ռիւմաթիզմները որք ջերմուկներու լոգանքով չեն բժշկուած, Տոքթ․ Լամօի դեղով հիմնապէս և ապահովապէս կը բժշկուին, ընդամէնը վեցէն տասներկու պանեօ ընելով, հիւանդութեան տեսակին համեմատ։

Տոքթ․ Լամօի հակառիւմաթիզմային եւ արիւն շինող՝ պանեօի դեղը,—որով երկու օրը անգամ մը պէտք է պանեօ ընել—ռիւմաթիզմի ամէն տեսակին դատ, կատարեալ յաջողութեամբ կը բժշկէ նաև ՍԻԱԹԻՔ ըսուած կողի և ազդրի խիթն ու ցաւերը. և մինչեւ հիմա անբուժելի կարծուած ԿԱԹՈՒԱԾԸ, ԱՒԱԶԱԽՏԸ (գում խասթալըղը) և ամէն տեսակ ջղային հիւանդութիւնները։

Տոքթ․ Լամօի պանեօն, ներսէն առնուած դեղերուն վրայ սա առաւելութիւնն ունի որ դուրսէն գործածուելով, ստամոքսը չյոգնեցներ, առողջութեան չի վնասեր. կազմուածքը կը զօրացնէ և հիւանդութեան ամէնէն սաստիկ շրջանին մէջ ու հարբուխի ժամանակ ալ կը գործածուի։ Ապաքինողներն ու պրօնշիթի ենթարկուողներ այս պանեօին շնորհիւ կը վերստանան իրենց ոյժն ու առողջութիւնը։ Այս դեղը օճառ մըն է որ մորթին ծակտիքները բանալով դիւրութիւն կու տայ մաքուր օդին ներմուծման։ Ամիսը մէկ պանեօ ընելով զերծ կը մնայ մարդ ռիւմաթիզմէ։ Ռիւմաթիզմի ամէնէն աժան դեղն այս է, որովհետեւ ճշմարտապէս կը բուժէ հիւանդութիւնը։ Կը ծախուի մեծ դեղարաններու և դեղի վաճառատուններու մէջ։ 652 25—30

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

ՄԻԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋՕՐԻ ՀՈՏԱՒԷՏ ՍԱՆԴԱԼՈՎ

SANTAL MIDY

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

Անվնաս, կը ջնջէ թէքանչին, չէրոլերը, նեֆրիթիւները, 48 ժամուան մէջ կը բուժէ հոսումները. յայտ ազդեցիկ է միզանցքի հիւանդութեանց մէջ, միզանցքաբորբոքման, արիւնամիզութեան, առանց միջացաւ պատճառելու զոր առաջ կը բերեն անզուտ և ուրիշ դեղերու հետ խառն սանդալները։
Ամէն քարսիւլ ՄԻՏԻ անունը կը կրէ։
Ամէն դեղարաններ
A.

ՇԱՊԻԿ

Հաստատեալ 1884ին

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՇԱՊԻԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՏԷՐ

ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Մ. ՏԷՐ-ԴԱՒԻԹԵԱՆ

Թիւ 85 — Կալաթա, Վոյվոտա փողոց — Թիւ 85

Խիստ խնամով ու տարապայման աժան գիներով չափու վրայ կը պատրաստուին ամէն տեսակ շապիկ, օձիք, թեւնոց, գիշերազգեստ ու ներքին ճերմակեղէններ։

Միայն Ֆրանսական ու Անգլիական ընտիր տեսակ կերպասներու զանազանութեամբ օժտուած սոյն գործարանը տրամադիր է ընդունիլ ու կատարել հոգածութեամբ պատրաստել հարսանեաց ճերմակեղէններու յանձնարարութիւններ։

Կը ծախուի վերջին նորաձեւութեամբ խիստ ճաշակաւոր ու միշտ աժան գինով օձիք, թեւնոց, ֆլանէլ, գուլպայ, թաշկինակ, ոսկեզօծ կոճակներ, փողկապ, դրամապնակ, զմելի «Ջէֆիլտ», խողանակ, սանտր ու անուշահոտութեանց լաւագոյն տեսակներ։

Մ. ՏԷՐ-ԴԱՒԻԹԵԱՆ վաճառատունը նորաձեւութեան, ապրանաց ազնուութեան, յանձնարարութեանց խնամով պատրաստութեան, ու գիներու աժանութեան տեսակէտով վստահելի ու լաւ յանձնարարելի լաւագոյն տուներէն մէկն է։

ԳԻՆԵՐԸ ՈՐՈՇԵԱԼ ԵՆ

ՍԻՆ ԿԷՐ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՑՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պաշտպանութեան ներքեւ աշխատութեամբ այն քան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը յարգ. 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքանշան ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ՓԵՐԱ, Շէքառ Ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր Խան, Թիւնէլին առեւ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄՊՕԼ Սուլթան Համամ թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց թիւ 13։

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արքայական հրամանագրով տրոցուած 1853 սեպտ. 26ին կառավարութեան հսկողութեան տակ

Պէրլինի Վիքթորիան Գերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ապահովագր. դրամ Ֆր. 967,321,496

Պահեստի դրամ Ֆր. 270,096,743

ՊԵՐԼԻՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, որկած, ցկեանս թոշակ, եւն.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ժողովրդական ապահովագրութիւն՝ առանց բժշկական քննութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ տղոց ու որբերու համար օժիտ մը, շաբաթական փոքր վճարումներով.—(մեծաթիւ յաճախորդներ կան և պայմանները կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

Ապահովագրութիւն ծովենաւի, երկաթուղիի, քիւնէլի եւն. արկածներու դէմ, ամբողջ կեանքին համար, չաքաթական փոքր վճարումով մը, սկսեալ ՄԷԿ ՖՐԱՆՔԷ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (52 շաբաթ, այսինքն 52 ֆրանք), այսպէսով ամբողջ կեանքին համար ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆ.՝ մահուան պարագային, 15,000 ֆր.՝ արկածէն առաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Ընկերութեան Դրամատունը.—ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱ
Ընդհ. Գործակալ,—ԷՄԻԼ ՎՕԿԼ

Ղալաթիա, Օսմ. Պանքայի դէմը, Ինկայէթ Խան, Թիւ 7, 8, 9։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ. ն

Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Ձեռնհասութիւն յՈւռոպա

Բաշչէ 1 և 3 Լը Բէյթէն փողոց (Պաւլոս ու Ջ'Իպալիէնի անկիւնը)։

Զուտ փոխադարձ շահերը կը պատկանին Ընկ. ԱՄԲՈՂՋ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ։

1900 Յունուար 1ին ամբողջովին երաշխաւորուած երաշխաւորութեան պահեստի գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 359 ՄԻԼԻՈՆ Ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 6,230,000,000Ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 660 միլիոն։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ընդհանուր ապահովագիրը (բոլիս) աւելի շատ առանձնաշնորհումներ և առաւելութիւններ կընծայէ ապահովագրելոց քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագիրները։ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ ապահովագիրն առարկելի չէ բնաւ, և յանձնման թուականէն սկսեալ վերաշխատաբէ? որ հետեւի. բնակութեան և ճամբորդութեան յարակից բոլոր վտանգներն և մահուան ամէն պարագաները. առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի պահուն։ Ապահովագիրն իբրաւունք կու տայ տարուէ տարի փոխառութիւններ ընել, որոնց գումարը նշանակուած կ'ըլլայ կանխաւ ապահովագրութեան ծրարահաշիւն մէջ։ Առաջին տարեվճարէն սկսեալ, ապահովագրուողին համար իրաւունքէ անկում չկայ։ Ընդհանուր ապահովագիրը կ'վճարուի ի դէպ մահու ապահովագրեալ ընձեռած բոլոր մասնաճիւղերով, ինչպէս նաև ապահովագրեալ դրամագլխով և հարիւրին չորս երաշխաւորեալ առաջով։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Է. ՕՐ. ՀՕՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Ընդհ.-Գործակալ
Պ. ՋՕՒԼԱՃԵԱՆ
Վոյվոտա փողոց Վիքթոլիբեան Ղալաթիա
182

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՐ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ՓԵՐԱ 396

(Տաննի զաւեչրաստան վրայի յարկը, ճիշդ Զրպունեանց դէմը)

[illegible] ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնէ. ցաւով դիմողու եւ բուժուած վերադարձնելու [illegible]

Նորաձեւ ակռաներ, ոսկիէ, Շուշակերտ և գեղեցկական արհեստական ակռաներ կը պատրաստուին, յար և նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն, մաքրութիւն և աղաց առաջաւորութիւն [illegible]

[illegible]

Տ. Գ. [illegible]

[illegible] 197

ԱՆԳՌԱԸ

Հիմնեալ 1858ին

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒԱԾ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆԸ ԵՒ ԱՄԷՆԷՆ ՏԱՐԱԾԵԱԼԸ

Երաշխաւորութեան գումար	Վճարեալ գումարներ
Ֆր. 168,000,000	Ֆր. 277,000,000

Թուրքիոյ եւ Յունաստանի համար ընդհանուր գործակալ
ՍԻԿՖՐԻՏ ԱՏԼԷՐ

Սթամպոլ Ապուս Էֆէնտի խան

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամէնէն ախորժահամ ձկան իւղն է «իրաւահիւթ՝ որ չէ տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Ոնաւ ուրիշ դեղ մը սոյնչափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՅԼԸ (սրաճա), ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՇԻՒՐՈՒՄԸ, ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ, ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ, ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ, ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Ընդհանուր պահեստ ի Կ. Պոլիս. ՀԷՄՄԷՐ ԵՒ ՀԷՆԻԷ 531

ԹՈՄԱՍ ՌԻՒԼԸՆ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ընդմէջ Հայէ, Կ. Պոլսոյ, Ն. Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	1069	[illegible]	1497	[illegible]	1011	[illegible]	726	[illegible]	136
[illegible]	2807	[illegible]	3906	[illegible]	1695	[illegible]	2273	[illegible]	1118
[illegible]	1541	[illegible]	895	[illegible]	775	[illegible]	2709	[illegible]	1775
[illegible]	2377	[illegible]	4311	[illegible]	1581	[illegible]	2557	[illegible]	1198
[illegible]	1832	[illegible]	927	[illegible]	2730	[illegible]	1057	[illegible]	1300
[illegible]	1264	[illegible]	2832	[illegible]	2300	[illegible]	1785	[illegible]	1828
[illegible]	1076	[illegible]	1713	[illegible]	525	[illegible]	2419	[illegible]	1546
[illegible]	841	[illegible]	504	[illegible]	2354	[illegible]	1082	[illegible]	3527
[illegible]	4421	[illegible]	2464	[illegible]	5540	[illegible]	4100	[illegible]	1676
[illegible]	1671	[illegible]	1520	[illegible]	1030	[illegible]	4035	[illegible]	487
[illegible]	1837	[illegible]	1841	[illegible]	1053	[illegible]	1535	[illegible]	3429
[illegible]	1244	[illegible]	954	[illegible]	2807	[illegible]	1637	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	1888	[illegible]	1709	[illegible]	510	[illegible]	1382
[illegible]	2720	[illegible]	849	[illegible]	1058	[illegible]	2289	[illegible]	2298
[illegible]	1834	[illegible]	4532	[illegible]	2372	[illegible]	1883	[illegible]	1850
[illegible]	2697	[illegible]	3060	[illegible]	1843	[illegible]	1813	[illegible]	1302
[illegible]	4235	[illegible]	1342	[illegible]	2191	[illegible]	1789		

Թօֆիօ շոգենաւը, նաւապետ Ծօնս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Քօնիօ շոգենաւը, նաւապետ Սմիթն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 29ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Տ. ՀԻԼՏ ԷՆԾ ՔԻՊՕ

Թիւ 33—34. [illegible] 377

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Կիր. 24/6 [illegible]
Դշ. 25/7 [illegible] 10ին միջօրէէն առաջ [illegible]
Եշ. 26/8 [illegible] 10ին միջօրէէն առաջ [illegible]
Եշ. 26/8 [illegible]
Ուր. 27/9 [illegible]

[illegible] ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ [illegible]

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]

Օգոստ. 7ին Գառամանի Տէրինէէ Իզմիր Պանտըրմա Մարսիլիա։

[illegible] 245 ֆրանք. [illegible] 175 ֆրանք. [illegible]

516 Թ. [illegible]

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

[illegible] Լիվերփուլ և [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէռնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12952	Վէրիա	3228
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	[illegible]	2936
Ումբրիա	8128	[illegible]	2935
Էթրուրիա	8130	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2131
[illegible]	7269	[illegible]	1814

Վէրիա շոգենաւը, նաւապետ Բրէսէր, ընդհանուր վաճառքով Լիվրբուլէն հոս հասաւ։

Դիմել առ ՃԸԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Jely et Seager
[illegible] խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա. [illegible]

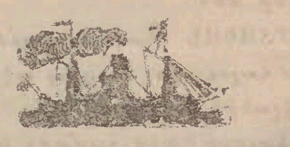

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերփուլի և [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	9000	[illegible]	3500
[illegible]	9000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	3000
[illegible]	6700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	6700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	6700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]		

[illegible] 24 ժամ առաջ։

[illegible]

ՀԷՆՐԻ ԼԷՅԼԷՆՏ

Ղալաթիա, [illegible]

600 [illegible]

[illegible]

— 15 —

ՆԱՄԱԿԱՆԻ ԱՌ ՕՐԻՈՐԴՍ

8.

ՊԱՐՏԱՃԱՆԱՉՈՒԹԻՒՆ

Ձեր գործողութիւններուն ասպարէզը կը սկսի ձեր ընտանիքին մէջ. առաքինութեան առաջին կեդրոնը, հայրենի տունն է։ Սփռեցէք ձեր չուրջը ձեր զուարթամտութեան, ձեր բարի զգացումներուն ճառագայթները, և բնաւ առիթ մի փախցնէք յաղթահարելու յոռի հակամիտութիւնները։ Եթէ հեռաւոր արդիւնք մը ստանաք կամ ձեր անձին դէմ մղուած պզտիկ պատերազմի մը մէջ յաղթող հանդիսանաք, մեծ գոհունակութիւն պիտի զգաք ամէն երեկոյ։ Ձեզ սիրողներուն աչքին մէջ արտափայլող գոհունակութիւնը պիտի ըլլայ ձեր վարձատրութիւնը. ձեր՝ անոնց պատճառելիք ուրախութիւնը պիտի ըլլայ ձեր երջանկութեան աղբիւրը։

Եւ եթէ երբեք մարդահաճոյ բարեկամէ մը լսէք թէ ես նրբակիրթ կամ խրատապահանջ պարսաւագիր մըն եմ, մի՛ հաւատաք անոր ըսածին. ես եմ ձեր բարեկամը, այնչափ։

Մեծ յաջողութիւն մը պիտի ըլլայ այն օրը, սիրելի օրիորդ, ուր քաջութիւն ունենաք ձեր կեանքը դարձնելու անոնց՝ որո՛նք ուրիշ բան չունին ձեզ ընելու՝ եթէ ոչ իրենց քաղաքավարական անհամ գովեստները կամ ունայն մեծարանքները։ Ասոնք ձեր ամէնէն զարհուրելի թշնամիներն են։ Անոնք ո՛չ միայն կը հրճուապատեն ձեզ անհամութեան և անմտութեան մթնոլորտով մը՝ որ կը ստորնացնէ ձեր մտաւորական մակարդակը, այլ նաև կը ձգտին ոչ նուազ ապականելու նաև ձեր բարքը։ Ճշմարի՛տ խօսին թէ սուտ, անոնք կ'աշխատին ձեր բարոյական կորուստին, քանզի կը թափին ամէնէն նենգաւոր և ամէնէն մահաբեր թոյնը. մարդահաճութիւնը։ Փախե՛ք այդպիսի մարդոցմէ, սիրելի օրիորդ, վասն զի, անոնք դաւ կը լարեն ձեր երջանկութեան դէմ, անոնցմէ փոխանցուած հիւանդութիւնը, կը կոչուի հոգիի բորբոսութիւն։

Ո՛րքան մանկամարդ աղջիկներ որոնք օժտուած էին ամէնէն լաւ տրամադրութիւններով, եղան անպէտ, տխմար և հնարամիտ կիներ. վասն զի շողոքորթական խօսքեր միայն լսած էին միշտ, և ըստ առածին, գովեստէ շլացած էին հայելին նայող արտօյտներու պէս։ Անոնք գզլխելու աստիճան շնչած էին ինքնահաւանութեան այդ այնչափ զզուելի, այնչափ վատառողջ հոտը. ունայնամտութիւնը կատարած է իր ընթացքը, և այդ խեղճ դեռատի աղջիկները, հաւատալով փաղաքուշ մարդոց խօսքերուն, մնացած էին այն տխուր ինքնախաբութեան մէջ՝ թէ ունէին բոլոր այդ արժանիքները և թէ այդ բոլոր մեծարանքները պարտէին մատուցուիլ իրենց ոտքերուն։

Այսպէս կազմուած են այնքան յաւակնոտ աղջիկներ զորս անտանելի կը նկատեմ, և որոնք, եթէ ճշմարտութեան մէջ մնացած ըլլային, պիտի կրնային ըլլալ բարի և խելացի։

9.

ՕՐԻՈՐԴ ԲԵՌՕՆԷԼ

ԺԹ. րդ դարուն մէջ, սիրելի օրիորդ, ի Ֆրանսա կ'ապրէր անմիտ, ճոխամոլ և չաղակրատ կին մը որուն անձնաւորութիւն այնպիսի՝ մեծ տպաւորութիւն մը յառաջ բերաւ և ա՛յնչափ առիթ տուաւ ազդարանքի՝ որ իր անունը թողուց ֆրանսերէն լեզուին մէջ։ Սա ո՛չ դեղ ու կռուարար կնկուկն (pie-grièche) է, ո՛չ ալ Բիմպէշ կոմսուհին, ոչ ալ խեղճուկ անբանը (chétive pécore) — այլ օրիորդ Բեռօնէլն է։ Այս կինը բազմաթիւ զարմեր ու զաւակներ ունեցած է, և կը շնորհաւորեմ զձեզ, սիրելի օրիորդ, որ ո՛չ մօտէն ո՛չ ալ հեռուէն չէք վերաբերիր այս լպիրշ ազգատոհմին։

Ժամանակ է արդարև, այնպէս չէ՞, որ քիչ մը հանգիստ թողուն զձեզ և իմ յորդորանքներս ուղղեմ ձեզմէ տարբեր անձերու։

Այն արատները, եղերանքի առիթ տուող այն նիւթերը՝ որոնց վրայ ձեր ուշադրութիւնը պիտի հրաւիրեմ, շատ մեծ տեղ մը կը գրաւեն կնոջային երիտասարդութեան աշխարհին մէջ, որ և ա՛յնչափ այլազան երևոյթներ կը ստանան՝ որ բառացի կը շուարիմ մէկ խօսքի մէջ ամփոփելու զանոնք։ Հոս խնդիրը միայն մէկ թերութեան վրայ չէ, այլ որպիսութեան մը վրայ, որ բազմաթիւ թերութիւններու մէկ բաղադրութիւնն է։ Այն անձին մէջ՝ զոր կ'ուզեմ ձեզ ներկայացնել, զձեզ զգուշացնելու համար որ երբեք չնմանիք անոր, մարմնացած կան անպատկառութիւնը, արհամարհոտութիւնը, մեծամտութիւնը, յաւակնոտութիւնը։ Նաև բաւական մեծ քանակութեամբ այն ապրանքէն՝ որ թրքերէն կը կոչուի անմտութիւն։ Այս բաղադրութիւնը շատ կենդանի է, երբեմն կը տարուբերի իմ աչքերուս առջև, բայց անուն չունի։

Լպրշութիւն և ժպրհութիւն բառերը շատ կը յարմարին անոր, բայց չեն արտայայտեր ամբողջ ճշմարտութիւնը։

Այն ժամանակ՝ ուր կ'ապրէր օրիորդ Բեռօնէլ, յաւակնութիւնները ամէն կողմ տարածուելու և շրջաբերուելու համար՝ դեռ չունէին գործունէութեան այն ընդարձակ ասպարէզը՝ զոր անոր և այսօր ունեցան։ Թատրոնները, պարահանդէսները, նուագահանդէսները, ճեմավայրերը, և մանաւանդ սալոնները Բեռօնէլի թոռնուհիներուն առիթ ընծայեցին բազմապատիկ ձևերով ի հանդէս գալու, և մտին թողած ժառանգութեան տալու ամէնէն հաղուագիւտ նրբութիւնները։

Փողոցներու թէ ճեմավայրերու մէջ, այսօրուան Բեռօնէլը կը ճանչցուի իր արհամարհոտ և յոխորտալից կերպարանքէն, իր սիգաճեմ քալուածքէն։ Հպարտ իր գեղեցկութեան վրայ, ա՛յն գեղեցկութեան՝ որ սոսկալ անմտութիւն կ'արտադրէ, համոզուած է թէ ամէն մարդ կը դիտէ զինքը։ Իր խակ աչքերը պարապ անջրպետը կը փնտռեն, վախնալով որ մի՛ գուցէ տեսնեն իրենց ճառագայթներուն անարժան եղող էակ մը կամ առարկայ մը։ Այս բանէն յետոյ, թերևս կարծուածէն աւելի դժուար է գեղադէմ կին մը ըլլալ ու միանգամայն միամիտ երևիլ։

Ո՛րմն անոր դէմքէն չզատե՛նք զինքը. ո՛չ ճանչնալու համար՝ սպասենք, մինչև որ իրեն մօտենալու պատիւը ունենանք։ Իր խօսքերով, իր կերպերով միայն կատարելապէս պիտի յայտնուի իր խկութիւնը, և եթէ կը հաճիք, սիրելի օրիորդ, իմ վերջին յիշատակներս արտակոչելով՝ անոր ներկայացնեմ զձեզ։

Ես զինքը տեսայ շաբաթ, իր մօրը ծննդեան տարեդարձին օրը։ Սրահին մէջ, երբ ներս մտայ, ամէն տեսակէտով հաճելի կին մը կար, որ ընտանիքը կը խօսակցէր տան տիրուհւոյն հետ. այդ տիկինը, սխալ չհասկնա՛ք, վաղեմի բարեկամուհի մըն էր։ Մեր դեռատի աղջիկը երևան եկաւ, չոր ու ցամաք բարև մը տուաւ այցելուհիին, և գնաց նստաւ գրեթէ անոր աթոռին ետևը, առանց ուշադրութիւն ընելու ո՛չ անոր, ո՛չ ալ խօսածներուն։ — Այս ի՛նչ տեսակ կացութիւն է, կ'ըսէի մտովի. պաղութենէ աւելի բան մըն է, գրեթէ անքաղաքավարութիւն է։ Սակայն այդ տիկինը ո՛չ մէկ ծանր յանցանք կրնար ունենալ Բեռօնէլի աչքով. սիրուն էր և ազնիւ կերպեր ունէր, գիտէր լաւ խօսիլ, և երբ էական կէտ, ունէր շատ վայելուչ արդուզարդ մը, զոր կը կրէր շնորհալիութեամբ ու կիրթ ճաշակով։ Բացատրութեան սպասելու պէտք չմնաց։ Ուրիշ տիկնոջ մը գալուստը ծանուցին, տիկնոջ մը՝ որուն ճոռոմախօսութիւնն ու յանդուգն վարմունքը, տարօրինակ հակապատկեր մը կը կազմէին առաջին այցելուհիին խոհական ու զգոյշ վարմունքին հանդէպ։

(Շարունակելի)